

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ПРОФТЕХОСВІТИ
У ДНІПРОПЕТРОВСЬКІЙ ОБЛАСТІ**

***Рекомендації
з організації роботи приймальної комісії
професійно-технічних навчальних закладів в 2015 році***

(для керівників, педагогічних працівників, секретарів приймальних комісій ПТНЗ)

Укладач: Головченко С.В.,
методист НМЦ ПТО
у Дніпропетровській області

2015
м. Дніпропетровськ

Зміст

1.	Актуальні завдання формування загального контингенту учнів та слухачів ПТНЗ області на 2015-2016 н.р. та організації роботи приймальних комісій в сучасних умовах	<i>Головченко С.В.</i> , методист НМЦ ПТО	3
2.	Про вивчення та впровадження кращого досвіду організації роботи приймальних комісій ПТНЗ м.Кривий Ріг	<i>Бабіч Т.С.</i> , методист Криворізького кабінету НМЦ ПТО	7
3.	Про ринок праці регіонів та затребуваних професії станом на 1 квітня 2015р.	<i>Кардель Т.Є.</i> , спеціаліст Дніпропетровського обласного центру зайнятості	8
4.	Про правові аспекти щодо умов вступу на навчання в ПТНЗ області дітей з особливими потребами (інвалідів, з вадами фізичного та розумового розвитку).	<i>Піковець Л.Г.</i> , методист НМЦ ПТО	9
5.	Міносвіти не залишить жодної дитини з тимчасово окупованих територій Криму і Донбасу, яка хоче здобувати українську освіту	Матеріали брифінгу щодо врегулювання проблем громадян України зі статусом внутрішньо переміщених осіб	10
Обмін досвідом:			
6.	Міжрегіональний центр підготовки і перепідготовки звільнених у запас військовослужбовців	<i>Дашиянц Ірина Іванівна</i> , секретар приймальної комісії МЦППВ	12
7.	Дніпродзержинський центр підготовки і перепідготовки робітничих кадрів	<i>Палабугіна Олена Ашурбеківна</i> , практичний психолог ДЦППРК	14
8.	Вище професійне училище №17	<i>Бернєвек Ганна Віталіївна</i> , секретар приймальної комісії ВПУ №17	16
9.	Софіївський професійний ліцей	<i>Собко Євгенія Станіславівна</i> , практичний психолог СофПЛ	17
Додатки			
1.	Відомості про кількість випускників загальноосвітніх шкіл Дніпропетровської області		22
2.	Очікуваний контингент випускників навчальних закладів системи загальної середньої освіти Дніпропетровської області у 2014/2015 н.р.		23
3.	Пропозиції до проекту державного замовлення на підготовку робітничих кадрів Департаменту освіти і науки Дніпропетровської облдержадміністрації на 2015р		24
4.	Аналіз вакансій по Дніпропетровській області станом на 01.04.2015 р.		24
5.	Перлік професій, за яким організовується навчання дітей та підлітків з розумовими вадами відповідно «Національного класифікатора професій в Україні» ДКООЗ.2010		26
6.	Аналіз законодавства України у сфері професійно-технічної освіти щодо реалізації основних принципів інклюзивної освіти		27
7.	Методика Йовайши		32
8.	Інтелектуальна гра "Фермер"		35
9.	Майстер-клас з арт-терапії " Основи ліплення елементів для оздоблення кулінарних виробів"		36
10.	Відповідаємо на актуальні питання (матеріали з сайту МОіН України, розділ «Громадянам», підрозділ «Популярні запитання», сторінка «Професійно-технічна освіта»)		37
11.	Перелік медичних документів та обстежень для вступу до професійно-технічні навчальні заклади		38
12.	Інтернет – ресурс «Зроби свідомий вибір: професійна освіта та профорієнтація в в Україні»		39

ВСТУП

З метою якісного формування загального контингенту учнів та слухачів ПТНЗ області, надійної пропагандистської роботи з позиціонування робітничих професій щорічно навчально-методичним центром профтехосвіти у Дніпропетровській області проводиться установчий семінар для заступників директорів з виховної роботи та секретарів приймальних комісій.

В заході приймають участь представники Департаменту освіти і науки облдержадміністрації і навчально-методичного центру профтехосвіти у Дніпропетровській області, Дніпропетровського обласного центру зайнятості, представники ПТНЗ області.

На цьогорічному семінарі відзначено, що особливим фактором позитивного впливу на свідомий вибір професії молоддю, коректної переорієнтації абітурієнтів на професії відповідно до їх нахилів та стану здоров'я, збереження контингенту учнів є професійний підхід практичного психолога навчального закладу до профорієнтаційної роботи.

Свій досвід презентували секретарі приймальних комісій та практичні психологи Міжрегіонального центру підготовки і перепідготовки звільнених у запас військовослужбовців, Дніпродзержинського центру підготовки і перепідготовки робітничих кадрів, Вищого професійного училища №17, Софіївського професійного ліцею.

З метою кваліфікованого консультування громадян на сайті навчально-методичного центру профтехосвіти у Дніпропетровській області (<http://nmc-pto.dp.ua>) функціонує сторінка «Запитай у методиста».

1. Актуальні завдання формування загального контингенту учнів та слухачів ПТНЗ області на 2015-2016 н.р. та організації роботи приймальних комісій в сучасних умовах

(в межах дії нормативно-правових документів станом на 08.06.2015р.)

Головченко Світлана Василівна,
методист НМЦ ПТО у Дніпропетровській області

Розпочинаючи підготовку до вступної компанії, необхідно зазначити, що в 2015 році демографічний фактор має такі показники (*додаток 1, 2*):

- кількість випускників ЗОСШ 11 класів складає майже **16814 осіб** (в 2014р. - 17169 осіб, 2013р. - 17711 осіб);
- кількість учнів ЗОСШ 9 класів складає **25688 осіб** (в 2014р. - 25 432 осіб, в 2013р. - 25,8 тис. осіб).

Ці показники свідчать, що цьогорічна профорієнтаційна робота ПТНЗ буде дуже складною із випускниками як 9 класів так і 11 класів. І необхідно враховувати, що конкурентами ПТНЗ в профорієнтації молоді є вищі навчальні заклади III-IV рівня акредитації (технікуми, коледжі, ВНЗ).

Відповідно до листа Міністерства освіти і науки від 31.10.2014р. № 1/9-570 Департаментом освіти і науки облдержадміністрації сформовано пропозиції до проекту державного замовлення на підготовку робітничих кадрів за галузями у 2015 році.

Значно збільшено обсяг прийому осіб на навчання в ПТНЗ області за галузевими напрямками:

- загальні професії для всіх галузей економіки – на 179 осіб (в 2014р. – 1336 осіб, в 2015р. - 1515 осіб);
- будівельні, монтажні і ремонтно-будівельні роботи – на 148 осіб (в 2014р. – 1132 осіб, в 2015р. - 1280 осіб);
- громадське харчування – на 129 осіб (в 2014р. – 1891 осіб, в 2015р. - 2020 осіб);
- загальні професії електротехнічного виробництва – на 89 осіб (в 2014р. – 1956 осіб, в 2015р. - 2045 осіб);
- сфера обслуговування – на 80 осіб. (в 2014р. – 470 осіб, в 2015р. - 550 осіб).

Зменшено обсяг прийому осіб на навчання в ПТНЗ області за галузевими напрямками:

- гірничодобувна промисловість – на 28 осіб (в 2014р. – 633 особи, в 2015р. - 605 осіб);
- сільське господарство – на 28 осіб (в 2014р. – 1228 осіб, в 2015р. - 1200 особи);
- зв'язок – на 25 особи (в 2014р. – 80 осіб, в 2015р. - 55 осіб).

Вже на початку вступної компанії 2015 року у абітурієнтів виникають суттєві запитання щодо вступу до професійно-технічних навчальних закладів України:

- обмеження професійної придатності за віковими та фізичними показниками;
- соціальний захист дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування під час навчання в ПТНЗ;
- соціальна допомога дітям з прийомних сімей;
- вступ громадян України до ПТНЗ, які здобули загальну середню освіту за кордоном;
- вступ до ПТНЗ України іноземних громадян, та громадян, які опинились в скрутному становищі (з Донецької та Луганської областей);
- пільги абітурієнтам, батьки яких беруть участь в АТО;
- умови вступу до ПТНЗ при наявності диплома про вищу освіту;
- проведення діагностики абітурієнтів на професійну придатність;
- отримання робітничої професії засудженими, які відбувають термін покарання.

Прийом абітурієнтів на навчання в 2015 році здійснюється на підставі «Типових правил прийому до професійно – технічних навчальних закладів України», затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки України від 14 травня 2013 року № 499.

Окрім цього рекомендуємо враховувати наступні документи:

1. Закон України від 14 травня 2015 року № 425 - VIII «Про внесення змін до деяких законів України щодо державної підтримки учасників бойових дій та їхніх дітей, дітей, один із батьків яких загинув у районі проведення антитерористичних операцій, бойових дій чи збройних конфліктів або під час масових акцій громадянського протесту, дітей, зареєстрованих як внутрішньо переміщені особи, для здобуття професійно-технічної та вищої освіти».

Держава забезпечує дітям осіб, визнаних учасниками бойових дій відповідно до пункту 19 частини першої статті 6 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», дітям, один із батьків яких загинув (пропав безвісти) у районі проведення антитерористичних операцій, бойових дій чи збройних конфліктів або помер внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, одержаних у районі проведення антитерористичних операцій бойових дій чи збройних конфліктів, а також внаслідок захворювання, одержаного в період участі в антитерористичній операції, дітям, один із батьків яких загинув під час масових акцій громадянського протесту або помер внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, одержаних під час масових акцій громадянського протесту, дітям, зареєстрованим як внутрішньо переміщені особи, у тому числі дітям, які навчаються за денною формою навчання у професійно-технічних та вищих навчальних закладах, – до закінчення навчальних закладів, але не довше ніж до досягнення ними 23 років, державну цільову підтримку для здобуття професійно-технічної та вищої освіти у державних та комунальних навчальних закладах.

2. Наказ МОіН України від 25.04.2013р. № 466 «Положення про дистанційне навчання».

Положення визначає основні засади організації та запровадження дистанційного навчання. Під дистанційним навчанням розуміється індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій. Положення поширюється на дистанційне навчання у:

- загальноосвітніх навчальних закладах (далі - ЗНЗ);
- професійно-технічних навчальних закладах (далі - ПТНЗ);
- вищих навчальних закладах (далі - ВНЗ);

– закладах післядипломної освіти або структурних підрозділах вищих навчальних закладів, наукових і освітньо-наукових установ, що здійснюють післядипломну освіту.

3. Наказ МОіН України від 07.05.2013р. № 488 «Про затвердження Порядку виховання та навчання в державних та комунальних дошкільних, загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладах дітей осіб з числа іноземців та осіб без громадянства, яким надано тимчасовий захист в Україні».

З метою запобігання правопорушенням під час вступної кампанії та посилення роботи щодо профілактики та викорінення проявів посадових зловживань та інших негативних явищ у сфері освіти, наголошуємо на необхідності забезпечити:

- прозорість вступної кампанії шляхом висвітлення її перебігу та результатів на офіційних веб-сайтах і на стендах приймальних комісій, доступних широкій громадськості;
- організацію інформування вступників про номери телефонів довіри обласних управлінь внутрішніх справ, за якими, у разі порушень або незадоволення, можна повідомити.
- відповідальність керівників структурних підрозділів навчальних закладів, працівників приймальних за дотримання вимог під час проведення тестування та формування конкурсних рейтингових списків;
- залучення громадськості та представників учнівського самоврядування до спостереження за перебігом вступної кампанії 2015 року;
- посилити увагу та відповідальність педпрацівників до особливостей порядку вступу до навчального закладу дітей пільгових категорій;
- визначати та оголошувати рейтинг абітурієнтів, які пройшли тестові випробування, розміщувати їх на стендах і на сайтах ПТНЗ.
- створити апеляційну комісію для вирішення спірних питань та скарг, оприлюднювати їх результати.
- включити в роботу приймальної комісії практичного психолога (соціального педагога) при прийомі документів та на вступних випробуваннях з метою визначення абітурієнтів групи ризику, запобігання прояву відхилення від норм поведінки (агресія, драгоманія (бродяжництво), ксенофобія, фанфікерство, та ін.). Вести журнал обліку спілкування практичного психолога з абітурієнтами.
- провести анкетувати абітурієнтів з метою визначення творчих здібностей, нахилів вподобань. Вести журнал обліку анкетування.

З метою надання кваліфікованої консультації в деяких ПТНЗ Дніпропетровської області впроваджено консультування спеціалістів правознавців, які надають відповіді мотивуючи їх нормативно-правовим законодавством України, в склад якого входять практичний психолог, юрисконсульт, соціальний педагог, медичний працівник, викладач фізкультури.

З метою кваліфікованого консультування громадян на сайті навчально-методичного центру профтехосвіти у Дніпропетровській області (<http://nmc-pto.dp.ua>) функціонує сторінка «Запитай у методиста». Запрошуємо до спілкування всіх бажаючих. Також на сайті Міністерства освіти і науки України (<http://www.mon.gov.ua/>) функціонує розділ «Громадянам», де в підрозділі «Популярні запитання» можна ознайомитись з відповідями на актуальні запитання сьогодення (*додаток 10*).

Враховуючи суспільну важливість вступної кампанії 2015 року, керівники навчальних закладів мають особисту відповідальність щодо забезпечення достовірності рейтингових списків та порушення під час підготовки наказів про зарахування.

Наголошуємо на недопущення зарахування за відсутності ліцензії або з перевищенням встановленого ліцензованого обсягу, відмови у рекомендації до зарахування та зарахуванні поза конкурсом особам, які мають на це право, порушень норм ступеневої освіти у частині зарахування за невідповідними напрямками підготовки, самовільного перерозподілу бюджетних місць між напрямками, спеціальностями або його невиконання тощо.

Новації вступної кампанії 2015р. у вищі навчальні заклади України

Звертаємо увагу випускників ПТНЗ, які бажають продовжити навчання у вищих навчальних закладах на те що в 2015 році абітурієнти будуть вступати по нових змінених умовах.

Стисло інформація викладена в порівняльній таблиці

№	Раніше	Новації
1	Дія Сертифікату ЗНО – 5 років	Дія Сертифікату ЗНО – 1 рік
2	Мінімальний прохідний бал Сертифікату ЗНО- 124, по профільному предмету - 140 балів	«Здав»/«Не здав»
3	Однорівневі тести	Дворівневі тести з української мови та математики
4	-	Установлення коефіцієнтів складової конкурсного балу
5	-	Принцип пріоритетності заяв про вступ
6	Три хвили зарахування	Одна хвиля зарахування
7	Переведення балів атестата в 60-бальну шкалу	Переведення балів атестата в 200-бальну шкалу
8	Складання ДПА з української мови і літератури, а потім складання ЗНО з української мови і літератури	Об'єднання ДПА та ЗНО з української мови і літератури в єдиний тест
9	-	Скасування тестів ЗНО з Всесвітньої літератури та Всесвітньої історії

Терміни вступної кампанії 2015 року

Незмінною залишилася кількість заяв, які мають право подати абітурієнти при вступі – максимум до 5 університетів по 3 спеціальності в кожному (отже, **не більше 15 спеціальностей**). Але головною відмінністю стане визначення абітурієнтами пріоритетності їхніх заяв ще під час реєстрації на зовнішнє незалежне оцінювання.

Дати основних моментів вступної кампанії

10 липня 2015 року – вищі навчальні заклади України розпочинають прийом документів від абітурієнтів.

21 липня – 1 серпня 2015 року – складання творчих конкурсів для спеціальностей, які того вимагають. Творчі конкурси будуть проводитися в декілька сесій.

24 липня 2015 року о 18-00 – останній строк подання документів для абітурієнтів, які беруть участь у творчих конкурсах, а також у тих, хто може бути зарахованим до університету за результатом співбесіди.

25 липня – 1 серпня 2015 року – строки проведення співбесід та вступних іспитів для абітурієнтів.

1 серпня 2015 року о 12-00 – завершується прийом заяв від всіх абітурієнтів, які вступають до вищих навчальних закладів за умов загального конкурсу Сертифікатів зовнішнього незалежного оцінювання.

25 липня – 1 серпня 2015 року – проведення вступних іспитів для вступу для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста. Також в ці дати будуть проводитися фахові випробування для здобуття ступеня бакалавра за скороченою програмою.

2 серпня 2015 року до 12-00 – оприлюднення рейтингових списків вступників за ОКР бакалавра та молодшого спеціаліста.

6 серпня 2015 року до 18-00 – подання оригіналів документів на бюджетну форму навчання.

7 серпня 2015 року до 12-00 – визначення оновленого списку рекомендованих до зарахування абітурієнтів.

8 серпня 2015 року д 12-00 – остаточне зарахування вступників за кошти держзамовлення.

14 серпня 2015 року – останній строк зарахування абітурієнтів за кошти фізичних та юридичних осіб.

Незважаючи на те, що умови вступу змінюються щороку, спрощуються або ускладнюються – завдання профорієнтації загартувати у абітурієнта волю здобути професійну або вищу освіту!!!

2. Формування контингенту ПТНЗ починається з приймальної комісії

Бабіч Тереса Станіславівна,
методист Криворізького кабінету НМЦ ПТО

Сьогодні питання формування контингенту на новий навчальний рік стає одним з пріоритетних в навчальних закладах міста, регіону, області. Час вимагає впровадження нових форм роботи з профорієнтації, координації спільних дій ЗОШ і ПТНЗ, організації та роботи приймальних комісій.

За цих умов діяльність педпрацівників ПТНЗ щодо забезпечення прийому учнів на новий навчальний рік стає не просто епізодичною роботою, а триває протягом усього року, набуваючи все більш різноманітних форм профорієнтаційної роботи.

При всій різноманітності форм і методів роботи з абітурієнтами не можна забувати про те, що головним при виборі навчального закладу буде його авторитет на ринку освітніх послуг, який забезпечується систематичною і клопіткою роботою всього педагогічного колективу над формуванням і підтримкою його високого рівня. Вдячні відгуки випускників про навчання, високі оцінки роботодавців про якість підготовки фахівців, пропозиції про працевлаштування з боку підприємств, бажання батьків – колишніх випускників дати освіту своїм дітям саме в стінах вашого навчального закладу – все це говорить про те, що колектив йде вірним шляхом.

Одним із головних показників при виборі навчального закладу є робота приймальної комісії.

Організація роботи приймальної комісії здійснюється згідно з наказом директора навчального закладу. Відповідно до чинної нормативно-правової бази щороку з травня місяця вона починає працювати і завершується її робота у серпні комплектацією навчальних груп I курсу.

Звісно, до складу приймальної комісії входять досвідчені педпрацівники, призначається відповідальний секретар, ведеться книга реєстрації абітурієнтів та книга протоколів засідань приймальної комісії.

Прийом абітурієнтів на навчання здійснюється згідно з правилами прийому.

Розроблені необхідні для роботи комісії нормативні документи: бланки звітності, анкета абітурієнта, пам'ятка для педагогічних працівників.

Приймальна комісія проводить із вступниками бесіди з питань вибору професії, умов навчання, матеріального забезпечення, наступного працевлаштування, організовує роботу з комплектування навчальних груп з урахуванням здібностей і нахилів та професійної придатності вступників. Строки проведення прийому на навчання встановлюються правилами прийому до ПТНЗ. Зарахування учнів оформляється протоколом приймальної комісії і затверджується наказом директора.

Хотілось би більше уваги привернути до організації роботи приймальної комісії.

Від змісту й оформлення приймальної комісії багато в чому залежить ефективність і виконання держзамовлення. Приймальна комісія має бути естетично оформлена. Відомо, що сила виховного впливу наочної агітації залежить як від змісту, так і від художнього втілення його.

Вимоги до змісту : приймальна комісія повинна відповідати своїм завданням; її варто оформляти за єдиним планом, дотримуючись при цьому єдності змісту і форми; матеріали мають бути повними по змісту, відповідати на запитання, які цікавлять учнів, логічними, грамотно написаними, мати не тільки інформаційний, але і виховний характер.

Вимоги до художнього оформлення: дотримання міри в яскравості фарб; заголовки мають бути виразними, короткими, виконані простим і чітким шрифтом.

Ілюстрації і малюнки роблять експонати цікавими, допомагають глибше розкрити зміст розміщеного матеріалу.

Фотографії працівників виробництва мають бути сюжетними і супроводжуватися відповідними анотаціями.

Плакати доповнюють наочність кабінету. За своїм змістом вони мають відповідати тематиці матеріалу, який виставлений.

Корисно організувати експозицію, що може складатися з наступних розділів:

1. Основні галузі господарства (роль і значення сфери діяльності, перспективи розвитку, потреби в кадрах) ;

2. **Підприємства даного економічного регіону** (загальні відомості про підприємства міста, умови та оплата праці, можливості працевлаштування);

3. **Економіка і вибір професії** (витрати держави на навчання молодого робітника);

4. **Куди піти навчатися?** (карта-стенд "Спеціальні і вищі навчальні заклади");

5. **Книжкові вітрини** (список літератури з профорієнтаційної тематики).

Періодично у встановлений термін експозицію слід змінювати.

Розташування стендів, фотомонтажів, плакатів у приймальній комісії слід добре продумати. Виставковий матеріал потрібно розмістити так, щоб його було зручно дивитися і читати.

Особливу увагу слід звертати на забезпечення і використання ІКТ в приймальній комісії. Добре, щоб в приймальній комісії був комп'ютер, на якому абітурієнти могли б детальніше ознайомитися не лише з професіями, але й життям навчального закладу, побачити цікаві ролики, відеофільми з організації позанавчальної діяльності ПТНЗ.

Приймальна комісія – це обличчя вашого навчального закладу. Тут абітурієнт зможе отримати інформацію, яка задовольнить його як майбутнього фахівця, а також його батьків і роботодавців.

Сучасна приймальна комісія, в якій працюють досвідчені педагоги, спонукає тільки до позитивного вибору абітурієнта.

І я бажаю вам, щоб у кожному навчальному закладі була саме така приймальна комісія, головне завдання якої – виконання плану прийому.

3. Про ринок праці регіонів та затребуваних професій станом на 01.04.2015р

Кардель Тетяна Євгенівна,
спеціаліст Дніпропетровського обласного
центру зайнятості

Ринок праці є індикатором економічної ситуації в країні. Він першим реагує на будь-які зміни в економіці. Нажаль, сьогодні, зважаючи на те, у яких складних економічних та політичних умовах заходиться наша країна, говорити про позитивні тенденції на ринку праці складно.

Протягом останніх років на ринку праці області кількість звільнених з роботи працівників перевищує чисельністю прийнятих працівників.

За даними Головного управління статистики, у Дніпропетровській області за 2014 рік з підприємств області було звільнено майже 266 тис. працівників (30% середньооблікової кількості штатних працівників), що перевищило кількість прийнятих майже на 59 тис. осіб.

Така ситуація призводить до зменшення середньооблікової кількості штатних працівників на підприємствах, установах та організаціях області. При цьому суттєве звільнення працівників відбулося практично у всіх сферах економіки. Зменшилась кількість працівників на підприємствах переробної промисловості та постачання електроенергії, будівництва, оптової та роздрібною торгівлі; у сфері готельного бізнесу та організації харчування; інформації та телекомунікації; фінансова та страхова діяльність.

Так, у лютому 2015 року середньооблікова кількість штатних працівників в області становила близько 822 тис. осіб, що майже на 70 тис. осіб менше, ніж у лютому 2014 року. А це і наповнення бюджету, соціальний захист, тощо. Разом з тим, слід зазначити, що ситуація на Дніпропетровщині наразі є однією із найбільш стабільних в Україні.

За рівнем зайнятості населення Дніпропетровщина посідає друге місце в Україні після м. Києва (за 2014 рік цей показник по області становить 60,2%, по Україні – 56,6%).

Слід зазначити, що у Дніпропетровській області зосереджена найбільша (після м. Києва) кількість вільних робочих місць в Україні.

У січні-березні поточного року роботодавці області надали до служби зайнятості інформацію про наявність 23 тис. вільних робочих місць, що є одним із найвищих показників в Україні.

На 1 квітня 2015 року кількість актуальних вакансій в базі даних обласної служби зайнятості складає майже 6,8 тис. одиниць, тобто кожна 10 вакансія - із числа зареєстрованих у службі зайнятості України.

Більше половини вільних робочих місць зосереджені у містах Дніпропетровськ, Кривий Ріг та Дніпродзержинськ. Більш складно знайти роботу у містах з моноструктурною економікою: Нікополь,

Жовті Води, Павлоград. Найбільш складна ситуація у сільській місцевості, де на одне робоче місце претендує від 25 до 45 шукачів роботи. Пропозиція робочої сили здебільшого носить сезонний характер.

Ми маємо достатню кількість вакансій для осіб з інвалідністю (майже 2.5 тисяч). Такі люди працевлаштовуються з урахуванням нозології та трудових комендацій.

Стабільно протягом тривалого часу попитом на ринку праці Дніпропетровщини користуються працівники, що мають робітничі професії. Для працевлаштування таких осіб роботодавці пропонують **3,2** тисячі вакансій (47% від загальної кількості вакансій).

Серед заявлених вакансій: трактористи, водії всіх категорій, слюсарі різних професій, електромонтери, продавці, електрогазоварники, токарі, фрезерувальники, тощо.

Для спеціалістів служба зайнятості Дніпропетровщини пропонує понад 2 тисячі вакансій. Стабільно, вже протягом тривалого часу у регіоні не вистачає лікарів різних спеціалізацій та інших медичних працівників. Потребують роботодавці інженерів різних напрямів підготовки, спеціалістів держаної служби, фахівців з інформаційних технологій, розробки та тестування програмного забезпечення, фахівців у сфері торгівлі, бухгалтерів, майстрів, тощо (**додаток 4**).

Є вакансії для людей, які не мають освіти, або займали місця, які не потребують спеціальної підготовки: підсобні працівники, прибиральники, вантажники, тощо.

В законодавчій базі відбулися певні зміни – 27.03.2015 року набув чинності ЗУ № 245 «Про внесення змін до деяких законів України щодо посилення соціального захисту ВПО». Ним передбачено:

Громадянам із числа ВПО, які будуть працевлаштовуватись за межами адміністративно-територіальної одиниці, будуть компенсуватись витрати на переїзд до місця роботи, попередній медичний та наркологічний огляд, якщо це необхідно для працевлаштування .

Компенсація витрат роботодавця на оплату праці (але не вище середнього рівня заробітної плати, що склався у регіоні за минулий місяць) за працевлаштованих безробітних із числа ВПО тривалістю не більше 6 календарних місяців. Разом з тим роботодавець повинен забезпечити зайнятість такої особи протягом періоду, що перевищує тривалість виплати у 2 рази. Такого працівника роботодавець не може звільнити з власної ініціативи та за згодою сторін.

Компенсація витрат роботодавця, який працевлаштовує ВПО не менше ніж на 12 календарних місяців, на перепідготовку та підвищення кваліфікації.

Розширено перелік категорій осіб, які можуть отримати ваучер для перепідготовки, спеціалізації або підвищення кваліфікації.

4. Про особливості та правові аспекти вступу на навчання дітей з обмеженими можливостями та особливими освітніми потребами

Піковець Лариса Григорівна,
методист НМЦ ПТО
у Дніпропетровській області

Освіта і повага до прав всіх людей - основа демократизації. Суспільства кожної держави. Адже більш ніж півмільярда людей у сучасному світі мають обмежені можливості розумового, фізичного або сенсорного порушення і більша частина це діти, підлітки чиє життя тільки починається. Тому програма міжнародної організації ООН «Освіта для всіх» відкрила перспективу розвитку та впровадження філософії, політики і практики загальної, спеціальної та професійної освіти для дітей та осіб з обмеженими можливостями.

У 2014-2015 н.р. в ПТНЗ області навчалиось 505 осіб з інвалідністю та з обмеженими можливостями.

Серед них:

- 167 інвалідів
- 244 особи з вадами розвитку
- 94 особи з розумовими відхиленнями

В 6 ПТНЗ області створені та працювали 21 спецгрупи для 345 дітей та осіб з обмеженими можливостями (ДРЦПТО, ДВПУБ, МЦППВ, ЗДПЛ, ПТУ №88), які навчаються за професіями «Маляр-штукатур», «Токар.Слюсар з ремонту автомобілів», «Кухар. Виробник м'ясних напівфабрикатів».

160 осіб з інвалідністю навчалися у загальних групах за фахом:

- маляр-штукатур,
- штукатур, лицювальник-плиточник,
- слюсар з ремонту автомобілів,
- рихтувальник кузовів,
- водій автотранспортних засобів,
- електрогазозварник на автоматичних та напіваавтоматичних машинах,
- оператор комп'ютерного набору,
- кухар-кондитер,
- художник розмалювання по дереву,
- верстатник широкого профілю,
- електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування, тощо.

Нормативно-правове забезпечення держави на отриманні професійної освіти дітей з інвалідністю, осіб з обмеженими можливостями має достатній перелік законів, постанов, листів МОН України і всі вони спрямовані на задоволені потреб зазначеної категорії осіб у навчанні, отриманні професії, створенні умов безперешкодного пересування, комфортного проживання, наданні соціально-психологічного супроводу та педагогічної підтримки (*додатки 5,6*).

Та основною умовою при вступі на навчання є **медичний висновок придатності** за обраною професією, що базується на стані здоров'я особи та вже наявних діагнозах, що прописані в медичній картці амбулаторного хворого та має шифр форми № 25/о (*додаток 11*).

Наголошуємо на наявності медичної картки амбулаторного хворого, а не просто довідки про стан здоров'я.

Рекомендуємо детально ознайомитись із Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 14.02.2012 № 110., який розміщений у методичних рекомендаціях НМЦ ПТО у Дніпропетровській області на сторінці «Профорієнтація» № 32. **[«Правила оформлення медичної довідки для абітурієнта».](#)**

До роботи в приймальній комісії необхідно залучати практичного психолога та соціального педагога, які повинні мати психологічний інструментарій (анкети, психограми професій, тести) для уточнення психофізичного розвитку абітурієнту та медичного працівника. В разі необхідності, проводити конкурсний відбір.

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ:

Сфера професійно-технічної освіти є надзвичайно важливою для забезпечення основних прав дітей та дорослих з інвалідністю чи особливими освітніми проблемами, оскільки забезпечує набуття певної професії, що є критично важливим для успішної самореалізації таких людей. Її особливість також зумовлюється тим, що разом із набуттям професії учні (слухачі) професійно-технічних навчальних закладів можуть здобувати повну загальну середню освіту, безоплатність якої гарантується державою.

На відміну від системи дошкільної та загальної середньої освіти, де існують спеціальні навчальні заклади (школи-інтернати), професійно-технічна освіта є відкритою для випускників як загальноосвітніх навчальних закладів, так і для випускників спеціальних навчальних закладів (шкіл-інтернатів), а «інваліди, яким не протипоказане навчання за обраною професією (спеціальністю) та спеціалізацією...зараховуються поза конкурсом при позитивних за результатах вступних випробувань». Тому створення умов для успішного та ефективного навчання усіх учнів, в тому числі й дітей з інвалідністю та особливими освітніми потребами є критично важливими для сфери професійно-технічної освіти.

На підставі вищевикладеного ПТНЗ рекомендується:

1.Завчасно проводити профорієнтаційну роботу серед спеціалізованих навчальних закладів області, з метою відбору осіб з особливими освітніми потребами для подальшого навчання.

2. Встановити дружні стосунки із адміністрацією шкіл-інтернатів, реабілітаційних центрів, притулків тощо.

3. Встановити взаємозв'язок із медичними установами за територіальною належністю з метою медичного консультування, чергування медичного працівника у навчальному закладі.

4. Підтримувати постійні зв'язки з методистами НМЦ ПТО у Дніпропетровській області.

5. *Міносвіти не залишить жодної дитини з тимчасово окупованих територій Криму і Донбасу, яка хоче здобувати українську освіту*

(матеріали брифінгу щодо врегулювання проблем громадян України зі статусом внутрішньо переміщених осіб)

Про це заступник Міністра освіти і науки Павло Полянський заявив під час брифінгу щодо врегулювання проблем громадян України зі статусом внутрішньо переміщених осіб, які внаслідок російської агресії та окупації Криму й частини Донбасу вимушено покинули свої домівки, виїхавши до інших регіонів країни.

За словами Павла Полянського, ще з минулого року – від початку військового вторгнення Росії та анексії Криму – Міністерство освіти і науки України почало реагувати на виклики в сфері освіти і розробило механізми, аби українські дошкільнята, учні та студенти з Кримського півострова могли безперешкодно продовжити здобувати українську освіту.

Сьогодні дія цих механізмів поширюється також на дітей з окупованих територій Донецької та Луганської областей. Зокрема, Міністерство освіти і науки максимально спростило процедуру переведення дитини з окупованої території до дитячого садка, школи, професійно-технічного навчального закладу, які знаходяться на підконтрольній території країни ([лист МОН №1/9-535 від 14.10.2014](#)). Для цього батькам потрібно надіслати у вибраний освітній заклад лише заяву з проханням прийняти дитину на навчання. Станом на сьогодні за межами окупованих територій навчається вже близько 46 700 учнів і дошкільнят з Донецької області та 26 500 тисяч учнів і дошкільнят з Луганської області.

Як наголосив Павло Полянський, Міністерство освіти і науки України не визнає початку навчального року на тимчасово окупованих територіях, а також будь-яких паперових виробів, які видають окупаційні структури та бойовики під виглядом документів про освіту. Заступник Міністра зазначив, що в цьому контексті вкрай важливим є питання цьогорічних випускників шкіл, які мають вступати до вищих та професійних навчальних закладів. Для цього їм необхідно спочатку отримати документи про повну загальну середню освіту державного зразка: «Ми пішли на безпрецедентне спрощення і дебюрократизацію процедури отримання учнями шкільних свідоцтв у 9 класі та атестатів в 11-му класі. Діти можуть закріпитися за будь-якою школою, надіславши лише заяву, та пройти в ній державну підсумкову атестацію в екстернатній формі», - додав заступник Міністра. Сьогодні кількість випускників, які перебувають на окупованій території Донбасу і мають намір вступати до українських університетів, є близько 3 тисяч у Донецькій області та близько 2 тисяч у Луганській. Саме для них, а також усіх 11-класників Криму, продовжено термін реєстрації на зовнішнє незалежне тестування до 20 квітня включно.

Окрім того, МОН підготувало і розмістило у відкритому доступі [список із 1873 опорних школи](#), щоб спростити для учнів та їхніх батьків вибір школи для екстернатного проходження ДПА. Також підготовлено перелік зі 191 інтернатного навчального закладу, де діти за потреби зможуть перебувати на період підготовки та проходження ЗНО. Наразі триває пошук коштів, аби забезпечити в цих закладах умови проживання і харчування для дітей.

Насамкінець, Павло Полянський поінформував, що Міністерству освіти відомо про труднощі перетину учнями блокпостів, які виїжджають з окупованої території. Оскільки для екстернатного проходження ДПА учні обов'язково мають бути присутні в обраній школі на контрольованій українською владою територій, МОН звернулося до МВС, СБУ та Міноборони забезпечити для учнів та їхніх батьків безперешкодний перетин українських блокпостів, аби вони могли скласти ДПА, отримати атестат державного зразка та скористатися своїм конституційним правом на вступ в українські університети.

31 березня у брифінгу, присвяченому темі надання соціального захисту та створення умов для проживання внутрішньо переміщених осіб, також взяли участь від Міністерства охорони здоров'я – заступник Міністра Альона Терещенко, Міністерства регіональної політики, будівництва та житлово-комунального господарства – в. о. директора департаменту державних програм та розвитку житлового будівництва Ігор Денисюк, Міністерства соціальної політики - заступник Міністра Віталій Мушчинін, Міністерства юстиції – начальник управління реєстрації Сергій Бенедесюк.

6. Впровадження комплексного тестування з метою виявлення професійних інтересів і нахилів абітурієнта та своєчасного надання фахової допомоги

(з досвіду роботи Міжрегіонального центру підготовки і перепідготовки звільнених у запас військовослужбовців)

Дашиянц Ірина Іванівна, секретар приймальної комісії Міжрегіонального центру підготовки і перепідготовки звільнених у запас військовослужбовців

Приймальна комісія МЦППВ діє згідно Наказу Міністерства освіти і науки від 14.05.2013р. №499 «Про затвердження Типових правил прийому до професійно-технічних навчальних закладів».

Приймальна комісія МЦППВ знаходиться на першому поверсі головного корпусу і відповідає всім вимогам. Оснащена:

- Довідником робітничих професій;
- Законодавчими документами;
- Переліком платних послуг, що надає МЦППВ;
- Переліком документів, необхідних для вступу;
- Зразком заяви для вступу;
- Документами, які заповнює секретар приймальної комісії;
- Сейфом для зберігання документів абітурієнтів;
- Телефоном;
- Канцелярським приладдям;
- Інформаційними матеріалами;
- Демонстраційними стендами, банером;
- Рекламною продукцією, об'явами, буклетами, альбомами;
- Комп'ютером, принтером, сканером, ксероксом;
- Виставкою художньо-технічної творчості учнів;
- Зразками продукції, яку виготовляють випускники;
- Графіком роботи практичного психолога, соціального педагога;
- Паспортами підприємств, замовників робітничих професій.

Майже кожна приймальна комісія навчального закладу оснащена та відповідає вимогам. Але кожна має свою родзинку в роботі. І саме цією родзинкою, яку має приймальна комісія Міжрегіонального центру.

Першочерговим завданням кожної приймальної комісії є виконання плану набору. Робота в цьому напрямку відбувається протягом всього навчального року. Задіяний майже весь педагогічний колектив. З 1 травня до 30 вересня працює приймальна комісія. Проводимо співбесіди, приймаємо рішення, організуємо роботу щодо комплектування навчальних груп, вирішуємо інші питання, тобто робимо все, щоб виконати план набору.

А в цьому бурхливому потоці забуваємо про головне - своєчасний вияв професійних інтересів і нахилів абітурієнтів. Він є важливим прогностичним чинником професійно спрямованої мотивації учня професійного навчального закладу в майбутньому. Тому, родзинкою нашої діяльності є те, що ми заздалегідь підбираємо складові компоненти, психологічних критеріїв, показників, які характеризують особливості професійного і особистісного розвитку учнів, з метою вивчення психологічних умов професійного становлення особистості учнів.

На початку серпня практичний психолог проводить організоване комплексне тестування з метою виявлення професійних інтересів і нахилів кожного абітурієнта та своєчасного надання фахової допомоги.

Методики, які використовуємо:

Методика «ОДАНІ-2»

Виявляє групу інтересів учня, сфери віддавання ним певних переваг або відмов. Надає можливість розглянути зміст інтересів, виявити їх діапазон, виділити певний ансамбль інтересів, а в ньому--ведучий і супутні інтереси.

Інтерес найтісніше пов'язаний з іншими властивостями, що характеризують особистість - із її схильностями і здібностями. Спонукаючи особистість до відповідної діяльності, інтерес породжує схильність і включається до її структури. Наявність інтересу до певної діяльності стимулює розвиток здібностей, що обумовлюють успішну роботу в цьому виді діяльності.

В опитувальнику методики «ОДАНІ-2» представлено такі запитання, що відповідають сімнадцяти групам інтересів учнів. Групи інтересів відображають природничий, технічний, гуманітарний, педагогічний, підприємницький, військовий, спортивний і обслуговуючий напрямки у пізнавальній і практичній діяльності людини.

Інструментальна частина методики складається з трьох бланків. До основних належить бланк запитань і бланк відповідей. Допоміжний - бланк дешифратора.

Анкета "Ваша майбутня професія" (за Л. Н. Лучко)

Опитувальник «Ваша майбутня професія» Л. Н. Лучко дає можливість виявити уявлення учнів про характер й особливості практичної професійної діяльності за обраною ними спеціальністю. Визначення повноти уявлень учнів про майбутню роботу, їхня спрямованість на певний характер трудової діяльності й виявлення внутрішніх протиріч в уявленні учнів про майбутню роботу здійснювалося, виходячи з аналізу учнями особливостей тієї спеціальності, опанувати якою вони мають намір і, визначаючи ставлення обстежуваного до виконуваних трудових дій і роботи в цілому як майбутньої сфери докладання своїх професійних зусиль і здібностей. Узагальненим показником опитувальника виступав ступінь відповідності уявлення учнів про майбутню професійну діяльність й об'єктивні умови її здійснення в соціальній практиці.

Методика «ПРОФЕСІЙНА ОБІЗНАНІСТЬ» (авторська розробка)

Знання про зміст і умови праці в різних видах професійної діяльності впливають на формування у учнів професійних інтересів і виступають головним чинником при виборі ними життєвого шляху. Про повну обізнаність учня з професією можна говорити лише в тому випадку, коли він правильно оцінює професію, по-перше, з суспільно-виробничої, по-друге, з виробничо-технічної і, по-третє, з виробничо-побутової сторони.

Тест включає наступні розділи:

- Призначення професії (у чому полягає робота даного професіонала);
- Виробничо-технічні особливості даної професії
  - якими матеріалами і яким інвентарем користується під час роботи
  - яким інструментом і обладнанням користується під час роботи
- З яких джерел дізнався про дану професію

Ми виключили з тесту розділ, який досліджує знання виробничо-побутових умов професії (де і в яких умовах працює), оскільки цьому розділу повністю присвячений тест "Ваша майбутня професія"(автор Л. Н. Лучко).

У програму обстеження профобізнаності включені професії, за якими навчаються учні Міжрегіонального центру професійної перепідготовки звільнених у запас військовослужбовців м. Кривого Рогу Дніпропетровської області на базі 9-ти класів:

- “Електрогазозварник. Автослюсар.”
- “Токар. Автослюсар”
- “Радіомеханік з ремонту та обслуговування радіоелектронного устаткування.”
- “Кравець.”

- “Кухар. Кондитер. ”

Опитувальник ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ (ОПГ) (за Л.Н. Кабардою)

У основу опитувальника покладений принцип одночасної самооцінки випробовуваних своїх можливостей в реалізації певних умінь (навчальних, творчих, трудових, соціальних і т.п.), що задаються опитувальником, і свого реального, пережитого і сформованого в особистому досвіді емоційного відношення, що виникає кожного разу при виконанні описаних в опитувальнику видів діяльності.

ОПГ дозволяє отримати достатньою мірою достовірну інформацію про наявність, взаємне поєднання, успішність реалізації і емоційне підкріплення у учнів професійних умінь і навичок. На основі цих даних можна судити про ступінь готовності учнів до успішного функціонування (навчання, робота) в певній професійній сфері.

Методика «КАРТА СХИЛЬНОСТЕЙ ДО РІЗНИХ ВИДІВ ДІЯЛЬНОСТІ» (за Л.ЙОВАЙШИ)

В цілях професійного самовизначення для вивчення професійних інтересів і схильностей використовується методика Л.Йовайши, модифікована Е.І. Роговим.

Методика дозволяє виявити ступінь схильностей учнів до кожного з шести запропонованих видів діяльності:

- 1. Робота по обслуговуванню, взаємодії і спілкуванню з людьми.
- 2. Робота розумового характеру.
- 3. Практичне виготовлення і виробництво чого-небудь, ремонт і обслуговування технічних систем.
- 4. Естетичні види діяльності (область мистецтва і дизайн).
- 5. Рухомі види діяльності, спорт, підвищений ризик.
- 6. Економічні види діяльності.

Анкетування може проводитися індивідуально або груповим методом. Випробовуваним пропонується оцінити ступінь значущості або переваги різних аспектів професійної діяльності, які є найбільш характерними для запропонованих шести груп.

Опитувальник ПРОФЕСІЙНИХ СХИЛЬНОСТЕЙ (за Г.В. РЕЗАПКІНОЮ)

Для вивчення професійних інтересів і схильностей також використовується методика Л.Йовайши, модифікована Г.В Резапкіною. Її можна використовувати як додатковий тест у випадку професійної невизначеності або протиріч в процесі діагностики інтересів та схильностей учнів.

Результати комплексного тестування заслуховуються на першій педагогічній раді, доводиться до відома педагогічного колективу так звана «група ризику», на яку необхідно звернути увагу всього педагогічного колективу та вносяться корективи до здійснення виховної роботи з даною категорією учнів.

7. Дніпродзержинський центр підготовки та перепідготовки робітничих кадрів.

Палабугіна Олена Ашурбеківна, практичний психолог Дніпродзержинського центру підготовки і перепідготовки робітничих кадрів

Тема мого сьогоднішнього виступу «Практична психологічна допомога у виборі професії». У своєму виступі, хочу поділитися невеликим практичним досвідом в області профорієнтації.

Вибір професії - один з найважливіших кроків у житті людини, від якого багато в чому залежить її подальша доля. Моя мета – допомогти підлітку на шляху професійного самовизначення. У наш центр діти

приходять в основному цілеспрямовано, знаючи за якою професією, вони хочуть отримати освіту.

Але деякі з них ще не остаточно визначилися зі спеціальністю. Приходять чи то за компанію, чи то по зовнішньому враженню про професію, чи за наполяганням батьків. Саме таким абітурієнтам, що ще не визначилися зі спеціальністю, я як психолог, намагаюся допомогти адекватно здійснити свій вибір.

По-перше, я пропоную пройти діагностику. Проведення психологічних тестів, які допомагають визначити інтереси та здібності, особистісні якості і інші сильні та слабкі сторони, важливі для майбутньої роботи.

У ході діагностики абітурієнтів я використовую не тільки стандартні методики психодіагностичного мінімуму, затвержені В.П.Мушінським:

- Опитувальник Г. Айзенка (підлітковий варіант в модифікації Т.В. Матоліна);

- Опитувальник професійних нахилів Л.Йоваші, але й методики:

- Методика «Карта професійних інтересів» А.Б. Гломштока, модифікація А.А. Азбель, А.Г. Грецова.

- Методика вивчення статусів професійної ідентичності А.А. Азбель.

(Виявлення «сходинки» на якій людина перебуває в процесі професійного самовизначення).

- Дифференціально-діагностичний опитувальник. Методика Е.А. Климова (допомагає визначити, до роботи з якими предметами праці людина більш схильна), рекомендовані навчальним посібником «Вибираємо професію.

- Поради практичного психолога», автор якого кандидат психологічних наук, практичний психолог А.Г.Грецов

По-друге, проводиться особиста консультація. Це спілкування, спрямоване на допомогу у більш повному усвідомленні своїх мотивів вибору професії, пошук ресурсів (сильні сторони). Практичний психолог намагається знизити рівень тривожності, пов'язаної з вибором професії. Найчастіше підлітки не розуміють, чим їм належить займатися більшу частину часу в обраній професії. Наприклад - «Хочу бути шеф кухарем», і в його уявленні це шанований, головний авторитет на кухні, такий собі герой з серіалу. Але про те, яку гігантську «чорнову» роботу потрібно зробити, перш ніж зійти на таку вершину професіоналізму - замислюються і усвідомлюють далеко не всі. І як наслідок - розчаровуються в обраній професії, що роз'яснюється абітурієнтам в ході бесіди із психологом. Ця консультація та інформування - надання підлітку необхідної інформації про професію в нашому Центрі.

Ще приклад. До Центру прийшла дівчинка з порушенням опорно-рухового апарату з метою вступити до нас на спеціальність кухар. Психолог зрозумів, що є протипоказання пов'язані зі станом здоров'я, але дитина з таким ентузіазмом говорить як вона бачить себе в цій професії. Відверта розмова спонукає делікатно й акуратно, не раничи її почуттів знайти альтернативу цій спеціальності, вимоги до здоров'я в якій менш жорсткі. У ході бесіди з'ясовано, що кухарем вона хоче бути, бо їй подобається прикрашати страви, проявляти свою творчість. Це виявилась «зачипка», завдяки якій спеціаліст зміг дівчину переконати в тому, що є й інші професії, де можна сповна реалізувати свої творчі здібності. Дівчинка вступила на навчання до центру за професією «швачка». Таким чином, і контингент не втрачено і дитина задоволена.

Був і такий випадок у моїй практиці, коли мама привела доньку в наш центр вступати на професію перукар, манікюрник. Звернувши увагу на байдужий вираз обличчя дівчинки, я запитала її: «Чим тобі подобатися професія перукар?», Мама перебивши дитину захлинаючись стала розповідати яка це перспективна, цікава, творча професія! Тоді я поставила питання вже мамі: «Ви цікавилися, чи хоче ваша дочка бути перукарем, манікюрником?». «- Ой! Та що вона розуміє! Ось я, знаєте, як мріяла бути відомим перукарем, але батьки були категорично проти. А я свою дочку сама привела, що б хоч їй у житті з професією пощастило!». У цій ситуації мені довелося спочатку працювати з мамою, пояснюючи, що насправді вона намагається реалізувати свою власну мрію. Переконавши матір, що дитині необхідно дати право самостійного вибору своєї майбутньої професії, я зайнялася профорієнтацією безпосередньо з дитиною. Після спілкування з самою дівчинкою, виявилось, що вона давно мріяла стати кондитером.

Приділяючи увагу і направляючи підлітка і батьків у питанні профорієнтації, я намагаюся донести до них, що вибираючи професію, мислити потрібно про майбутнє, але діяти орієнтуючись на сьогоднішній день.

Шановні колеги! Якщо Вас зацікавив мій невеликий внесок у нашу спільну справу, ви можете відвідати електронний сайт Дніпродзержинського Центру підготовки та перепідготовки робітничих кадрів сторінку психолога на сайті ptu15D@yandex.ru.

8. Інноваційні підходи у роботі приймальної комісії Вищого професійного училища № 17

Бернєвек Ганна Віталіївна,
секретар приймальної комісії
Вищого професійного училища №17

Учень – це коштовна скарбничка кожного педагогічного працівника. Тому виконання державного замовлення – задача, яка стоїть перед всім педагогічним колективом. Для ефективного виконання набору абітурієнтів – завдання розподіляється рівно між всіма працівниками закладу. Кожен працівник несе відповідальність за виконання поставленої задачі та щотижня звітує про успіхи у своїй роботі.

Відповідно до моніторингу питання «З якого джерела ти дізнався про наш навчальний заклад?», який проводився серед абітурієнтів нового набору, отримали наступні дані:

- 45% - дізналися від педагогічних працівників,
- 45% - від друзів та знайомих,
- по 5% - це батьки та інтернет.

Виходячи з вищевказаних даних, учні – це великий потенціал, який ми ефективно використовуємо. Особливо цінуються сімейні династії, це заключає в себе те, що спочатку вчиться хтось з батьків, далі вчиться у ВПУ № 17 їх дитина, а згодом онук приїде для оволодіння робочою професією. Інші випадки, коли з багатодітної сім'ї кожен рік до навчального закладу поступають учні з цієї родини, маючи попереднє уявлення про навчальний заклад.

Чималу роль у виборі професії та навчального закладу відіграє авторитет педагога. Батьки приводять свою дитину саме до того педагогічного працівника, який навчав їх, зі словами: «З мене майстер в/н зробив людину, цього ж хочу і для дитини».

В кожній навчальній групі ведеться змагання «Приведи друга до ВПУ». Щотижня в навчальних групах підводяться підсумки, раз на місяць підводяться підсумки по навчальним підрозділам. Найкращих учнів-профорієнтаційників нагороджують під час ранкової лінійки.

«Краще один раз побачити, ніж сто разів почути» - під таким гаслом кожен навчальний підрозділ щороку створює фільм про престижність своєї праці, особливості навчання за даною професією, інформації про навчальний заклад.

Додатково створюється мобільна агітаційна бригада, яка включає педагогічних працівників, які відповідальні за інформування учнів по школах, учнів, які демонструють концертну програму та технічного працівника, який відповідає за роботу технічного обладнання. Складається маршрут та мобільна агітаційна бригада проводить профорієнтаційну роботу по школах міста та області. Така агітація дає можливість школярам познайомитись з навчальним закладом, поспілкуватися з досвідченими педагогічними працівниками та найголовніше, задати питання безпосередньо учням ВПУ № 17. Остання дає

найбільший ефект.

Щотижня під час інструктивно-методичної роботи відповідальна особа по сайту навчального закладу звітує про роботу, яка проводилась протягом тижня та всі матеріали розміщуються на сайті. На сайті діє сторінка приймальної комісії, де кожен абітурієнт має можливість переглянути робочі професії та спеціальності, порядок вступу до закладу та необхідні документи. Це дає можливість батькам та абітурієнтам переглянути основні моменти з життя навчального закладу.

Особливим чином організована робота приймальної комісії у весняно-літній час. А саме складається графік, за яким кожен педагогічний працівник чергує в приймальній комісії з 15-00 до 18-00, даючи можливість учням та батькам, які працюють приїхати та дізнатися про навчальний заклад після роботи. Приймальна комісія працює у суботу та неділю з 8-00 до 14-00. З червня місяця у кабінеті приймальної комісії працюють практичний психолог, яка проводить тестування з майбутніми учнями, медичний працівник, який контролює медичний огляд та технічний працівник, який заносить всі дані до електронної бази для прискорення процесу вводу даних про особу до ЄДЕБО.

З метою залучення абітурієнтів, які не змогли потрапити до ВУЗу, проте бажають отримати вищу освіту, наш навчальний заклад співпрацює з ВНЗ м. Дніпропетровська за напрямками машинобудування, електроустаткування, автотранспорт та бухгалтера. Це дає можливість отримати не тільки диплом кваліфікованого працівника, але й поступати на третій курс без ЗНО та екзаменів за результатами співбесіди.

Замовники робітничих кадрів приймають участь у Днях відкритих дверей, при проведенні батьківських зборів, де розповідають про переваги робітничої професії, інформують про конкретну заробітну плату та специфіку роботи на даному підприємстві. При таких зустрічах базові підприємства залучають колишніх випускників ВПУ № 17, які мають успіхи у виробничій сфері. Випускники розповідають про свій шлях на виробництві, про досягнення та специфіку роботи.

Саме системний підхід педколективу Вищого професійного училища №17 до профорієнтаційної роботи та роботи приймальної комісії багато років поспіль дає високі результати виконання набуру абітурієнтів на навчання.

9. З досвіду профорієнтаційної роботи практичного психолога Софіївського професійного ліцею

Собко Євгенія Станіславівна,
практичний психолог
Софіївського професійного ліцею

Софіївський професійний ліцей знаходиться в районному центрі смт. Софіївка, готує професії (інтегровані) для сільськогосподарського регіону (тракторист, слюсар, водій, бухгалтер, оператор комп'ютерного набору, секретар, кухар, офіціант), тому на навчання в ліцеї зорієнтовані ті учні, що планують жити і працювати на місці (їх більшість), або учні, що сприймають навчальний заклад як одну із сходинок в побудові кар'єри.

Серед шкіл, що являються базовими для профорієнтації можна виділити декілька:

а) ті сільські школи, що знаходяться поряд з районним центром і між населеними пунктами є нормальне транспортне сполучення;

б) дев'ятирічки - випускники цих шкіл однозначно будуть продовжувати навчання в іншому навчальному закладі, тобто їздити на навчання.

в) школи, що знаходяться поряд з м. Кривий Ріг або ж/д станціями, і учням яких зручніше добиратися до міст на навчання ніж до нас (це 3-4 школи з району).

Профорієнтаційна робота серед учнів випускних класів проводиться протягом року і складається з декілька основних блоків

1 блок. Об'їзд шкіл (9-ті і 11-ті класи) з короткою інформацією про навчальний заклад і професії, за якими проводиться навчання, виявлення учнів, що вже визначилися з подальшим навчанням, кількість учнів по класам і перспективи майбутнього набору, переваги навчання у нашому навчальному закладі. На таку профорієнтаційну роботу готуються учні з невеличким виступом, наприклад "Декілька фотокадрів з життя ліцеїстів", в котрому коротко чітко і ясно розповідається про позаурочне життя ліцею. По завершенню спілкування зі школярами залишаються контактні дані (буклети), даються відповіді на питання.

Подібну профорієнтацію здійснює психолог, майстри чи викладачі, що вміють триматися перед аудиторією, мають певні комунікативні здібності, харизматичні і володіють достовірною інформацією про навчальний процес і ліцеї.

Графік поїздок по школам завіряється в районним відділом освіти, що підставою отримати доступ до школярів у випадку небажання адміністрації деяких шкіл проводити на їх території профорієнтацію.

За одну поїздку профорієнтація проводиться в 2-3 школах, в залежності від відстані її розташування.

2 блок. День відкритих дверей, декада сільськогосподарських професій, заходи у співпраці з центром зайнятості - це заходи, коли учні організовано приїжджають до ліцею (60-100 чоловік), для них проводять оглядову інформацію, екскурсію по ліцею, майстер-класи на тематику обраної професії. В цих заходах приймають участь педагогічний та учнівський колективів, будується план заходу з урахуванням часових норм, зайнятості кабінетів, техніки і викладачів. Наприклад, на майстер-класі за професією "Водій, тракторист" учні разом з інструктором по водінню кермують автомобілем, секретарі вчать основам сканування, ксерокопіювання, бухгалтери нараховують заробітну плату, оператори працюють в комп'ютерній програмі і т.д. Майстер-клас проводиться протягом 45 - 50 хв., його задача показати практичний елемент, професійну навичку, яка необхідна в майбутній професії. Майстер-клас розробляють викладачі і майстри методом «Мозкового штурму».

3 блок. Агітбригада по профорієнтації учнів за місцем проживання. Це група з трьох - чотирьох чоловік (працівники + учень, що орієнтується на місцевості) запрошує на навчання школярів, спілкується з батьками, опікунами, відповідає на питання. При собі члени агітбригади мають бланки заяв, форми медичних довідок для експрес-зарахування на навчання. До агітбригади входять ті викладачі, котрі володіють повною інформацією про суть і специфіку навчання в ліцеї, можуть відповідати на питання, навіть провокаційні. Об'їзд населених пунктів - це важка, але узгоджена робота. Вона має пріоритетні напрямки (в які селища потрібно поїхати в першу чергу) та графік. Після кожної поїздки збираються дані про школяра: прізвище, адреса, пріоритети в навчання, ймовірність вступу до навчального закладу. Задача бригади - в'яснити профіль майбутньої професії кожного учня (його бажання бути вчителем, медиком, юристом, інженером і т.д.) і якщо це "наш" профіль, то умотивувати його прийти на навчання саме до ліцею.

Учні, що вже навчаються у нас - це наша допомога в майбутньому наборі, вони володіють інформацією про кількість школярів, їхні уподобання, сімейне і соціальне становище, поведінку і т.д. Основну інформацію надають про своїх односельців саме вони.

Учасники агітбригади повинні бути позитивні, освідченні, знати, що відповідати на негативні і провокаційні питання, уміти оцінювати психологічний профіль людини і як вести з ним бесіду. Передача цього практичного досвіду відбувається через спільні поїздки з практичним психологом, який показує як вести діалог, як встановити контакт з людиною, які словесні конструкції використовувати, щоб надалі ця людина могла самостійно працювати.

4 блок. Робота приймальної комісії в стаціонарному режимі. Обов'язкова наявність правил роботи комісії, прийому документів та відповідальних осіб за даним напрямком роботи. В приймальні

комісії є всі необхідні матеріали, щоб зорієнтувати абітурієнта на вибір професії, проконсультувати про перспективи навчання і майбутнього працевлаштування. Секретар приймальної комісії додатково з'ясовує, хто порекомендував навчальний заклад, тобто з чиєї ініціативи абітурієнт прийняв рішення, чи знає він ще молодих людей, однокласників, односельців що хотіли б навчатись у нас, хто з його знайомих вже вступив на навчання.

Психологічний супровід профорієнтаційної роботи

Мета діяльності практичного психолога:

- здійснювати психологічний супровід всіх етапів профорієнтації школярів протягом року;
- надавати інформаційно - практичну допомогу учням та викладачам агітбригад;
- проводити психодіагностику та визначати професійне направлення абітурієнта, консультувати стосовно отриманих результатів;

Поняття психологічний супровід досить широке і об'ємне, сюди можна віднести всю діяльність практичного психолога, що стосується роботи зі школярами, окрім психодіагностики і психокорекції. Взагалі психолог ПТНЗ з учнями звичайних шкіл працює лише в плані профорієнтації, і лише в деяких випадках як запрошений консультант чи тренер, якщо його запросили на захід, що його проводить якась інша організація (наприклад центр зайнятості чи будинок школяра). В основному психолог просто не має доступу до школярів, тому профорієнтація протягом року, що займає більшу частину часу - це організаційно-методична робота. Опосередкований варіант профорієнтації - це розміщення інформації на сайті ліцею та групі в соцмережі, що є загальнодоступною. Учні мають можливість за декілька хвилин наочно побачити чим живе навчальний заклад і порівняти його зі школою.

В своїй практичній діяльності практичний психолог заповнює і оновлює свою сторінку психологічної служби, роблячи акцент на реальних фотокадрах.

Серед школярів (випускників 9-х класів) можна виділити такі категорії учнів, відповідно до яких обирається тактика і методи профорієнтації:

- учні, що ще не визначалися в майбутній професії, або просто не збираються йти зі школи (причина не важлива, вони просто психологічно не готові прийняти зміни);
- учні, що не проти залишити школу, але вагаються (не знають рішення і реакції батьків, орієнтуються на друзів, бояться змін в житті);
- учні, що вирішили залишити школу і вже знають, чим хочуть займатися в житті.

Тепер стосовно ***принципу взаємодії*** з кожною категорією учнів:

- учнів, що не збираються залишати школу, отримують загальну інформацію, що є такий навчальний заклад в регіоні, що він функціонує і так можна прийти навчатися і після 11-го класу. Не має сенсу витрачати сили і час на мотивацію цієї категорії учнів, при цьому потрібно враховувати ще й додаткову інформацію (наприклад, мама працює в школі, дитина є старшою в сім'ї і доглядає за меншими дітьми в сім'ї).

- учні, що вагаються - це саме та категорія, в якій проводиться найбільша профорієнтаційна робота, інформування, консультування дитини і батьків. В цілому учень (абітурієнт) отримує інформацію про навчальний заклад декілька раз: коли агітбригада приїздить до школи, коли школи приїздить на день відкритих дверей, коли агітбригада приїздить за місцем проживання учні і спілкуються наживо з батьками. Основний акцент роботи - виявити бажання до навчання за нашим профілем, виявити страхи перед новим місцем навчання, зрозуміти позицію і думку батьків. Вся ця робота дуже індивідуальна, але головне надавати достовірну інформацію, розвіювати міфи, спростовувати слухи (особливо якщо наш учень з девіантною поведінкою є односельцем абітурієнта), показати переваги навчання у нас перед школою, заставити обмірковувати рішення.

- учням, що вже визначилися щодо навчання не за нашим профілем, щиро побажати успіху, у випадку невдачі при складанні вступної кампанії інформуємо, що може запропонувати наш навчальний заклад. Учні, що вирішили йти навчатись до нас допомагаємо визначитись з конкретною професією.

Аналогічно працюємо і з випускниками 11-х класів, але тут ключовим є бажання абітурієнта отримувати вищу освіту чи робітничу професію.

Зрозуміло, що практичний психолог як член агітбригади має переваги у своєму вмінні визначати психотип людини і комунікативним навичкам. Але практичний психолог є ще й тренером для новачків агітбригади (учні і нові викладачі і майстри).

В своїй практичній діяльності мені доводиться визначати і залучати працівників ліцею до агітбригади, керуючись своїм практичним досвідом і спостережливістю. Вимоги до людини, що буде справляти перше враження про навчальний заклад: зовнішній вигляд, комунікабельність, вміння триматися перед аудиторією, вміння давати відповіді на незручні питання.

З останнім потрібно працювати додатково, тобто підготувати конкретні відповіді на незручні питання, плітки, негативні висловлювання (а у вас там всі курять, та він учиться не буде, та знаємо ми як у вас навчатися і т. д.). Це етап є психологічно важким для людей, що вперше стикнулися з профорієнтаційною роботою і спілкуванням з живими людьми (особливо батьками і вчителями, що негативно налаштовані на навчальний заклад). Відповідно після одного - двох випадків такого негативного спілкування у людини відпадає бажання займатися профорієнтацією, тому задача моя як практичного психолога підготувати членів агітбригади до подібного варіанту розвитку подій, навчити справлятися з негативними емоціями і стресовими форс мажорними ситуаціями, головне навчити не сприймати все на власний рахунок, і звичайно ми вже маємо цілий ряд історій успішної профорієнтації, на котрих потрібно зосереджуватися.

Окремо потрібно розповісти про роботу практичного психолога в плані визначення здібностей і схильностей абітурієнтів.

І тут необхідно сказати - не можливо протестувати всіх абітурієнтів, в силу того що психолог жива людина і не може бути одночасно в двох місцях, вступна кампанія триває ціле літо, і психолог теж йде у відпустку. Другий момент, чи завжди потрібно проводити цю психодіагностику (в ідеалі це проводить шкільний психолог), ні її потрібно проводити у випадках, коли абітурієнт сумнівається в собі і взагалі не розуміє про себе нічого, якщо він не може відповісти на питання: що тобі подобається, ким би ти хотів стати і т.д. В основному визначити направленість абітурієнта до навчання за певним профілем можна в звичайній бесіді.

Чи може хтось інший з приймальної комісії провести тестування? Теоретично, розібравшись в тексті тестової методики, її може провести інша людина, але практично так ніхто не робить.

Профорієнтаційних методик досить багато, практично всі вони побудовані по принципу опитувальників. Безпосередньо я надаю перевагу методиці Йовайши (**додаток 7**), завдяки простоті і доступності питань і її обробітку. Відповіді відмічаються на підготовленому бланку, діагностику можна проводити в групі учнів. Безпосередньо в руслі співпраці зі школами, коли вчителі приводили школярів з найближчої школи на екскурсії до нашого навчального закладу, я проводила цю психодіагностику з подальшою консультацією стосовно отриманих результатів.

Але свою майстерність як практичного психолога мені вдається показати на днях відкритих дверей, де за короткий проміжок часу необхідно провести нестандартне практичне заняття (тобто в школі подібного не проводять) і відповідно мотивувати учнів прийти до нас.

В арсеналі практичних напрацювань в наявності:

- ***організація активних командних ігор*** змагально-пошукового характеру, ігри квест, ігри з геокешингу (обирається професійна тематика гри, учні формуються в команди, розповідаються правила - знайти конкретне місце за координатами навігатора, виконати конкретне творче завдання. дати відповіді на питання); організувати гру допомагають учні - члени геокешинг клубу, що слідкують за дотриманням гри; по завершенню гри проводиться коротка рефлексія і надання короткої інформації щодо можливостей розвитку здібностей в ліцеї.

- ***організація міні-тренінгів*** з розвитку лідерських, організаторських і комунікативних здібностей (вправи з арсеналу тренерів і психокорекції), по завершенню проводиться рефлексія, до учнів доводиться інформація щодо можливостей корекційної роботи і як працює практичний психолог в нашому навчальному закладі, а тренінг це не рідкісне явище у нас.

- ***проведення інтелектуальної гри*** - варіант, коли не має можливості наживо дати учням елементи практичних навичок з професії. Наприклад така ситуація сталася під час декади сільськогосподарських професій (велика кількість учнів розбивалася на мікрогрупи, котрі працювали за окремими напрямками) і охопити професію робітник фермерського господарства за своєю специфікою було важко (а на майстер-класі з визначення якості молочної продукції була обмежена кількість місць), я розробила гру з проектування фермерського господарства "Фермер". До неї йде велика кількість карток з зображеннями об'єктів фермерського господарства, якими учасники гри маніпулювали, будуючи власне господарство (**додаток 8**).

- **проведення майстер - класів** з використанням арт-терапевтичних методик. Оскільки ці методи я розробляю і впроваджую досить довго, то складності з його організацією і проведенням не маю. Задача майстер-класа показати учням-абітурієнтам щось незвичне для них (захопити, зацікавити), показати можливості арт- терапії (учні підлітки зазвичай мають купу проблем з якими не в силах впоратися), створити гармонійну і комфортну атмосферу в незнайомому місці і з незнайомими людьми, "вирвати" учнів з їхнього повсякденного життя і дати яскраву позитивну емоцію, котра буде потім асоціюватись з навчальним закладом. Другий момент - майстер-клас повинен бути прив'язаний до професії, інакше це буде просто заняття з розвитку творчих здібностей, креативності і т.д. Безпосередньо в професії "Кухар" не останніми є вміння творчо мислити, естетично оформлювати кулінарні вироби, тому я підбрала майстер - клас з основ ліплення і роботи з пластичними матеріалами. По завершенню заняття обов'язкова рефлексія, додатково звертається увага учнів на вироби, що представлені на виставці (виставка робіт гуртка "Арт-композиція» **(додаток 9)**).

Якщо аналізувати свою роботу як практичного психолога в плані профорієнтації, то потрібно зазначити що вона лише складовою діяльності. Мої навички і досвід роботи дозволяють підготувати учнів і викладачів до роботи в агітбригаді, вносити елементи нестандартності і неординарності в плани проведення профорієнтаційних заходів, надавати консультації стосовно особистісних навичок і характерологічних особливостей людей та їх можливостей працювати за конкретними професіями, грамотно доносити інформацію про особливості навчання в ліцеї та проживанні в гуртожитку абітурієнтам та їх батькам. .

Профорієнтація в Софіївському професійному ліцеї побудована на демонстрації абітурієнтам можливостей, перспектив і переваг навчання в професійно-технічних навчальних закладах сільського регіону.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Відомості про кількість випускників загальноосвітніх шкіл Дніпропетровської області

	Назва міст, районів	2015 рік	
		Базова загальна середня освіта (9 кл)	Повна загальна середня освіта (11 кл)
1	м. Вільногірськ	1808	91
2	м. Дніпропетровськ	7093	4868
3	м. Дніпродзержинськ	1712	1006
4	м. Жовті Води	344	224
5	м. Кривий Ріг	5224	3789
6	м. Марганець	409	261
7	м. Нікополь	940	634
8	м. Новомосковськ	612	342
9	м. Орджонікідзе	269	194
10	м. Павлоград	924	618
11	м. Першотравенськ	253	183
12	м. Синельникове	274	194
13	м. Тернівка	279	194
14	Апостолівський р-н	547	323
15	Васильківський р-н	254	160
16	Верхньодніпровський р-н	408	225
17	Дніпропетровський р-н	598	312
18	Криворізький р-н	308	122
19	Криничанський р-н	317	196
20	Магдалинівський р-н	362	199
21	Межевський р-н	222	128
22	Нікопольський р-н	327	183
23	Новомосковський р-н	632	337
24	Павлоградський р-н	261	159
25	Петриківський р-н	227	106
26	Петропавлівський р-н	259	215
27	Покровський р-н	318	259
28	П'ятихатський р-н	388	218
29	Синельниківський р-н	326	199
30	Солонянський р-н	361	225
31	Софіївський р-н	195	135
32	Томаківський р-н	216	163
33	Царичанський р-н	265	132
34	Широківський р-н	214	119
35	Юріївський р-н	131	101
	Всього по області	25688	16814

Додаток до листа
департаменту освіти і науки
облдержадміністрації
від 27.10.2014 № 4996/0/211-14

**Очікуваний контингент випускників навчальних закладів системи загальної середньої освіти
Дніпропетровської області у 2014/2015 н.р.**

№ з/п	Назва адміністративно-територіальної одиниці	Кількість випускників		
		11-х класів ЗНЗ	ПТНЗ	ВНЗ I-II рівнів акредитації
1	м. Вільногірськ	91	0	94
2	м. Дніпропетровськ	4868	2711	4704
3	м. Дніпродзержинськ	1006	1090	1752
4	м. Жовті Води	224	0	147
5	м. Кривий Ріг	3789	3369	3729
6	м. Марганець	261	145	109
7	м. Нікополь	634	397	597
8	м. Новомосковськ	342	165	477
9	м. Орджонікідзе	194	139	0
10	м. Павлоград	618	193	448
11	м. Першотравенськ	183	141	0
12	м. Синельникове	194	159	0
13	м. Тернівка	194	131	0
14	Апостолівський р-н	323	300	0
15	Васильківський р-н	160	171	0
16	Верхньодніпровський	225	0	131
17	Дніпропетровський	312	0	0
18	Криворізький	122	0	0
19	Криничанський	196	108	0
20	Магдалинівський	199	71	0
21	Межівський	128	191	0
22	Нікопольський	183	0	0
16	Новомосковський	337	249	0
24	Павлоградський	159	0	0
25	Петриківський	106	78	0
26	Петропавлівський	215	0	0
27	Покровський	259	246	0
28	П'ятихатський	218	227	129
29	Синельниківський	199	0	0
30	Солонянський	225	119	0
31	Софіївський	135	129	0
32	Томаківський	163	89	0
33	Царичанський	132	138	0
34	Широківський	119	0	0
35	Юр'ївський	101	74	0
	Всього	16814	10830	12317

Додаток
до листа Міністерства освіти і науки від
31.10.2014р. № 1/9-570

Пропозиції
до проекту державного замовлення на підготовку робітничих кадрів Департаменту освіти і науки Дніпропетровської облдержадміністрації на 2015р.

	Найменування освітньо-кваліфікаційного рівня, напрямку підготовки робітничих кадрів, спеціальності молодшого спеціаліста	Прогнозовані показники		
		Попередній рік 2014р. (осіб)	Планований рік 2015р. (осіб)	Динаміка змін (- / +) (осіб)
	Прийом всього	10642	11305	+ 663
	<i>Збільшено обсяг прийому осіб на навчання в ПТНЗ області</i>			
	В тому числі за напрямками підготовки:			
1.	Загальні професії для всіх галузей економіки	1336	1515	+ 179
2.	Будівельні, монтажні і ремонтно-будівельні роботи	1132	1280	+148
3.	Громадське харчування	1891	2020	+129
4.	Загальні професії електротехнічного виробництва	1956	2045	+ 89
5.	Сфера обслуговування	470	550	+80
6.	Швейне виробництво	288	360	+72
7.	Торгівельно-комерційна діяльність	329	390	+61
8.	Автомобільний транспорт	656	690	+34
9.	Поліграфічне виробництво	55	80	+25
10.	Хлібопекарське та макаронне виробництво	78	80	+2
11.	Виробництво художніх та керамічних виробів	60	60	0
12.	<i>Зменшено обсяг прийому осіб на навчання в ПТНЗ області</i>			
13.	Гірничодобувна промисловість	633	605	- 28
14.	Сільське господарство	1228	1200	-28
15.	Зв'язок	80	55	-25
16.	Металургійне виробництво	201	185	- 16
17.	Залізничний транспорт	249	240	-9

Аналіз вакансій по Дніпропетровській області станом на 01.04.2015 р.

Всього актуальних вакансій	Для робітників	%	Для службовців	%	Для осіб без спеціальної підготовки	%	Розмір заробітної плати
6765	3196	47,2	2008	29,7	1561	23,1	1218-19800
<i>загальні -</i>				64,79	<i>%</i>		
4383	2537	57,9	1566	35,7	280	6,4	1218-19800
<i>в рахунок нормативу р/м для інвалідів -</i>				35,21	<i>%</i>		
2382	659	27,7	442	18,6	1281	53,8	1218-8000

Посада	Всього	в т.ч.		Розмір заробітної плати
		загальні	в рахунок нормативу р/м для інвалідів	
Всього:	6765	4383	2382	
<i>в т.ч.</i>				
<i>для робітників</i>	3196	2537	659	
трактористи	532	531	1	1218-3000
водії	331	309	22	1218-4000
слюсарі	298	179	119	1218-5400
продавці	235	176	59	1218-1700

охоронники	160	104	56	1218-3000
електромонтери	117	83	34	1220-5300
Кондуктор громадського транспорту	100	55	45	1251-2500
токарі	80	70	10	1220-5000
електрогазоварники	69	58	11	1220-4000
Робітник з комплексного обслуговування сільськогосподарського виробництва	41	38	3	1218-2000
Міліціонер	56	56	0	2000-2600
кухарі	49	46	3	1218-3000
електрослюсарі	42	34	8	1218-5400
озеленювач	37	26	11	1218-2316
Молодша медична сестра (санітарка, електрозварники	36	29	7	1218-1700
монтажники	29	28	1	1500-4000
пекар	29	26	3	1220-3400
оператор лінії у виробництві харчової продукції	29	5	24	1230-2200
обхідник гідропоруд	28	9	19	2500-3000
швачка	26	2	24	2500
стрілець	26	10	16	1250-3500
столяр	25	11	14	1470-2357
газорізальник	25	13	12	1220-3180
соціальний робітник	24	24	0	1400-3600
водій тролейбуса	21	15	6	1220-1705
інші	21	21	0	2000-3000
для службовців	730	579	151	
лікарі	2008	1566	442	
спеціаліст державної служби	329	273	56	1218-4000
сестри медичні	223	187	36	1218-3290
фахівці	125	185	19	1218-2500
інженери	107	42	65	1218-5000
бухгалтери	104	81	23	1218-6500
начальники	88	81	7	1218-3885
майстри	80	71	9	1218-19800
Мерчендайзер	49	47	2	1350-4100
вихователі	46	0	46	1500
вчитель	43	41	2	1220-2395
касири	36	36	0	1312-2600
керівники гуртків, колективів, художніх, музичних, спортивних	36	15	21	1218-2250
Дільничий інспектор міліції	32	28	4	1218-5470
менеджери	30	30	0	1850-2500
Оперуповноважений	30	20	10	1219-8000
провізор	30	30	0	1850-2500
фармацевт	25	11	14	1250-3000
диспетчери	25	15	10	1220-2650
фельдшери	21	10	11	1245-3480
юристи	21	19	2	1218-3500
економісти	21	14	7	1218-2500
психологи	21	20	1	1220-3000
оператор комп'ютерного набору	20	20	0	1218-2500
інші	20	4	16	1220-1500
без спеціальної підготовки	446	286	81	
підсобні робітники	1561	280	1281	
прибиральники	1092	126	966	1218-2500
кур'єр	195	42	153	1218-3000
сторож	59	0	59	1220-3180
двірник	49	15	34	1218-1929
комірник	46	14	32	1218-2000
вантажник	25	17	8	1219-3500
інші	22	14	8	1218-2880
	73	52	21	

П Е Р Е Л І К П Р О Ф Е С І Й

За якими організовується навчання дітей та підлітків з розумовими вадами в навчальних закладах згідно з Національним класифікатором України «Класифікатор професій» ДКООЗ.2010

- 1.Машиніст розфасувально-пакувальних машин
2. Маляр
3. Монтажник санітарно-технічних систем і устаткування
4. Лицювальник-полірувальник
5. Лицювальник-мозаїст
6. Лицювальник-мармурник
7. Лицювальник-плиточник
8. Столяр будівельний
9. Тесляр
10. Штукатур
11. Пічник
12. Складальник окулярів
13. Намотувальник катушок для електроприладів та апаратів
14. Обмотувальник елементів електричних машин
15. Оббивальник меблів
16. Плетільник меблів
17. Полірувальник скла та скловиробів
18. Шліфувальник скла
19. Живописець
20. Відвідник
21. Гончар
22. В'язальник трикотажних виробів та полотна
23. Вишивальник текстильно-галантерейних виробів
24. Мереживниця
25. Взуттьовик з ремонту взуття
- 26.Складальник верху взуття
27. Складальник взуття
28. Затягувальник взуття
29. Вишивальниця
30. Пошивник лимарно-сідельних виробів
- 31.Швачка
32. Брошурувальник
- 33.Палітурник
34. Столяр з вироблення та ремонту деталей та вузлів музичних інструментів
35. Заготівник матеріалів та деталей іграшок
36. Складальник іграшок
37. Оформлювач іграшок
38. Полірувальник художніх виробів
- 39.Клеївник виробів з металу
40. Заготівник матеріалів для художніх виробів з дерева, берести, капекорення.
41. Оброблювач художніх виробів з дерева та папє-маше
42. Різбляр по дереву та бересту
43. Складальник виробів з дерева та папє-маше
- 44.Нарізувач виробів із кістки та рогу
45. Оброблювач виробів з кістки та рогу

АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ У СФЕРІ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ПРИНЦИПІВ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Забезпечення рівного доступу до якісної освіти для усіх дітей та молоді, в тому числі для дітей та молоді з інвалідністю та (або) з особливими освітніми потребами є важливим пріоритетом державної освітньої політики багатьох країн світу. Впровадження інклюзивної освіти є свого роду текстом на визначення рівня демократичності суспільства, цінностей, на яких базується освітня система, розуміння процесів навчання і викладання, готовності держави інвестувати в майбутнє усіх дітей. Забезпечення освіти для дітей з особливими освітніми потребами в системі загальної освіти базується на підході забезпечення прав людини, в тому числі й права на освіту.

16 грудня 2009 року Україна ратифікувала один з найважливіших у сфері захисту прав людей з інвалідністю міжнародний документ – Конвенцію ООН про права інвалідів і факультативний протокол до неї. Одним із зобов'язань держав – учасниць даної Конвенції є, зокрема, «забезпечення інклюзивної освіти на всіх рівнях».

Професійно-технічна освіта є складовою системи освіти України, яка забезпечує «здобуття громадянами професії відповідно до їх покликань, інтересів, здібностей, а також допрофесійну підготовку, перепідготовку, підвищення їх кваліфікації і здобувається у професійно-технічних навчальних закладах». За даними Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України станом на травень 2011 року у системі професійно-технічної освіти навчалася 5297 учнів з інвалідністю, що становило 1,3% від загальної кількості учнів.

Декларація ООН про права інвалідів, ухвалена генеральною Асамблеєю ООН 9 грудня 1975р. зазначила, що «інваліди мають отримувати необхідну підтримку, яка б дала змогу максимально виявити свої можливості і здібності та прискорила процес їхньої інтеграції у суспільство й таким чином визнала, що інвалідність є **не медичною, а соціальною проблемою**, проблемою прав людини». Зокрема, Декларація зазначила право людей з інвалідністю «**на освіту, професійну підготовку і відновлення працездатності, на допомогу, консультації, на послуги з працевлаштування та інші види обслуговування, які дозволять їм максимально проявити свої можливості і здібності і прискорять процес їхньої соціальної інтеграції чи реінтеграції**».

Конвенція ООН про права дітей, прийнята 20 листопада 1989 року і ратифікована Постановою Верховної Ради України від 27 лютого 1991 року ґрунтується на визнанні прав усіх дітей, на пріоритеті загальнолюдських цінностей та гармонійному розвитку особистості, недискримінації дитини з інвалідністю за будь-якими ознаками. Вперше в історії міжнародного правового законодавства визначено пріоритети інтересів дитини у суспільстві, наголошено на необхідності особливої турботи про дітей-інвалідів.

Так, у **Статті 2** вказано, що наявність інвалідності у дитини є підставою для її захисту від дискримінації, тобто визнається той факт, що проблема інвалідності входить у правозахисне поле. Втім, анти дискримінаційний принцип не обмежує правову диференціацію дітей, оскільки він допускає надання спеціальної підтримки при здобутті освіти дітьми-інвалідами або додаткових заходів для найповнішого розкриття їхнього потенціалу. У **Статті 3** Конвенції ООН про права дитини наголошується, що «при будь-яких діях стосовно дітей, перш за все, мають враховуватися їхні інтереси», вочевидь, перш за все в інтересах дитини, зокрема дитини з інвалідністю отримувати освіту за місцем проживання, не буди ізольованими від свого оточення, від сім'ї. **Стаття 12** – «... про право на увагу та серйозне ставлення» - забезпечує усіх дітей правом на участь у прийнятті рішень стосовно їхнього життя, оскільки право дітей-інвалідів буди почутими дає змогу з'ясувати дискримінаційне ставлення до них. Право всіх без винятку дітей на одержання освіти є ключовим положенням цієї Конвенції, скільки освіта є само цінною і визнається фундаментальним правом кожної людини. **Стаття 23** Конвенції ООН зазначає, що «неповносправна в розумовому чи фізичному відношенні дитина повинна мати повноцінне і достойне життя в нормальних умовах, які сприяють зростанню впевненості в собі та забезпечують її участь у житті суспільства». На забезпечення особливих потреб «неповноцінної дитини» допомога згідно з пунктом 2 цієї статті надається при можливості

безкоштовно з урахуванням фінансових ресурсів батьків або інших осіб, що забезпечують турботу про дитину, та має на меті забезпечення ефективного доступу до послуг у галузі освіти, професійної підготовки, підготовки до трудової діяльності. Освітнім правам дітей присвячена **стаття 28**, де зазначається, що «Держави-учасниці визнають право дитини на освіту, і з метою поступового досягнення здійснення цього права на підставі рівних можливостей вони, зокрема:

1) Сприяють розвиткові різних форм освіти, як загальної середньої так і професійної, забезпечують її доступність для всіх дітей та вживають таких заходів, як введення безплатної освіти та надання у випадку необхідності фінансової допомоги;

2) Забезпечують доступність інформації і матеріалів у галузі освіти й професійної підготовки для всіх дітей».

Іншим важливим міжнародним документом у сфері забезпечення прав людей з інвалідністю стали **Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для інвалідів**, які були прийняті резолюцією 48/96 Генеральної Асамблеї ООН від 20 грудня 1993 року. Хоча даний документ не є обов'язковим до виконання, проте, як норми міжнародного права можуть дотримуватись різними країнами, слугувати основою для формування політики кожної держави-члена ООН щодо людей з інвалідністю. Указом Президента України «Про додаткові заходи щодо посилення соціального захисту інвалідів та проведення в Україні у 2003 році Року людей з інвалідністю».

Національна доктрина розвитку освіти (2002)

За роки незалежності на основі Конституції України було визначено пріоритети розвитку освіти, створено відповідну правову базу, розроблено Державну національну програму «Освіта» («Україна XXI століття»), яка реалізовувалась протягом 1993-2005 року. Національна доктрина розвитку освіти, затверджена Указом Президента України від 17 квітня 2002 року №347/2002 була розроблена з метою визначення системи концептуальних ідей та поглядів на стратегію і основних напрямів розвитку освіти у першій чверті XXI століття. Однією з причин створення даного документу стало визначення, що «стан справ у галузі освіти, темпи та глибини перетворень не повною мірою задовольняють потреби особистості, суспільства і держави», а серед очікуваних результатів реалізації Національної доктрини – «зростання самостійності і самодостатності особистості», «зміцнення демократичних основ громадянського суспільства» тощо, що в цілому приведе до «випереджального розвитку освіти, який забезпечить рівень життя, гідний людини XXI століття».

Серед основних завдань, визначених Національною доктриною розвитку освіти, стало «забезпечення доступності здобуття якісної освіти протягом життя для всіх громадян», «постійне оновлення змісту освіти та організація навчально-виховного процесу відповідно до демократичних цінностей, ринкових засад економіки, сучасних науково-технічних досягнень», а серед пріоритетів державної підтримки – «дошкільна, загальна середня освіта у сільській місцевості, професійно-технічна освіта, навчання здібних та обдарованих учнів і студентів, а також дітей з особливостями психічного і фізичного розвитку».

Закон України «Про освіту» (1991)

Законодавчого визнання права на здобуття освіти громадянами України набуло у Законі «Про освіту» (1991р.). У преамбулі даного Закону зазначено, що «метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових і фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей, формування громадян, здатних до свідомого суспільного вибору, збагачення на цій основі інтелектуального, творчого, культурного потенціалу народу, підвищення освітнього рівня народу, забезпечення народного господарства кваліфікованими фахівцями. Освіта в Україні ґрунтується на засадах гуманізму, демократії, національної свідомості, взаємоповаги між націями і народами».

Заслуговує на увагу **Стаття 21. Психологічна служба в системі освіти**, де зазначено, що «психологічне забезпечення навчально-виховного процесу в навчальних закладах здійснюють практичні психологи, які за своїм статусом належать до педагогічних працівників», що вказує на наявність штатних одиниць, здатних забезпечувати психологічну підтримку усім дітям, враховуючи дітей та учнів з особливими освітніми потребами.

Іншим ресурсом для здійснення підтримки для дітей та учнів з особливими освітніми потребами є соціально-педагогічний патронаж у системі освіти, який «сприяє взаємодії навчальних

закладів, сім'ї і суспільства у вихованні дітей, їх адаптації до умов соціального середовища, забезпечує консультативну допомогу батькам, особам, які їх замінюють». Педагогічний патронаж здійснюється соціальними педагогами, які за статусом прирівнюються до педагогічних працівників (Стаття 22 Соціально-педагогічний патронаж у системі освіти).

Стаття 24. Організація медичного обслуговування у системі освіти також зазначає, що місцеві органи державної виконавчої влади та органи місцевого самоврядування організують безкоштовне медичне обслуговування, що також може враховуватися, як можливість надання медичних послуг дітям та підліткам з особливими освітніми потребами, які навчаються у професійно-технічних навчальних закладах.

У частині Закону, що стосується безпосередньо професійно-технічної освіти є дві статті, серед яких **Стаття 40. Професійно-технічна освіта** зазначає, що «професійно-технічна освіта забезпечує здобуття громадянами професії відповідно до їх покликань, інтересів, здібностей», а також, що «громадяни, які потребують соціальної допомоги і реабілітації, а також громадяни, які навчаються окремим професіям за переліком, визначеним Кабінетом Міністрів України, можуть отримувати професію, не маючи базової загальної середньої освіти».

У частині п'ятій **Статті 41. Професійно-технічні навчальні заклади** зазначається, що «учні державних професійно-технічних навчальних закладів із числа ... дітей, які потребують особливих умов виховання, перебувають на повному утриманні держави».

Закон України «Про професійно-технічну освіту» (1998)

У преамбулі даного Закону зазначено, що «цей Закон визначає правові, організаційні та фінансові засади функціонування і розвитку системи професійно-технічної освіти, створення умову для професійної самореалізації особистості та забезпечення потреб суспільства і держави у кваліфікованих робітниках».

Зокрема, **Розділ I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ** містить перелік завдань даного Закону, визначення професійно-технічної освіти та інших термінів у цій сфері, а також опис системи професійно-технічної освіти.

У **Статті 2. Завдання Закону України «Про професійно-технічну освіту»** зазначається, що одним із завдань даного Закону є «забезпечення громадянам України, а також іноземцям та особам без громадянства, що перебувають в Україні на законних підставах, права на здобуття професійно-технічної освіти відповідно до їх покликань, інтересів і здібностей, перепідготовку та підвищення кваліфікації». Можна вважати, що таке наголошення на забезпеченні права на здобуття професійно-технічної освіти відповідно до здібностей учнів та слухачів, передбачає можливість її отримання особами з інвалідністю та учням з особливими освітніми потребами, які очевидно відрізняються від своїх однолітків із типовим розвитком.

Рівність прав на здобуття професійно-технічної освіти зазначається у **Статті 5**: «громадяни України мають рівні права на здобуття професійно-технічної освіти відповідно до своїх здібностей і нахилів. Обмеження допускаються за медичними та віковими показниками також показниками професійної придатності, що визначаються Кабінетом Міністрів України».

Громадяни, які мають базову середню освіту, можуть одночасно із набуттям професії здобувати повну загальну середню освіту або не мають базової загальної середньої освіти, а також ті, які потребують соціальної допомоги реабілітації, можуть здобувати робітничу кваліфікацію з професій, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України (частина шоста статті 5 в редакції Закону №1158-IV від 11.09.2003).

ОСОБЛИВИЙ СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ УЧНІВ, СЛУХАЧІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Стаття 41. Учні, слухачі професійно-технічних навчальних закладів, яким забезпечується особливий соціальний захист містить чотири статті, які присвячені питанням соціального захисту таких категорій учнів, слухачів, як інвалідів, дітей-сиріт і дітей, які залишилися без піклування батьків, а також учнів, слухачів, які постраждали внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС.

Так, **Стаття 42. Соціальний захист інвалідів** зазначає, що

«Держава гарантує інвалідам професійно-технічну освіту на рівні, що відповідає їх здібностям і можливостям. За інших рівних умов інваліди мають переважне право на зарахування до професійно-технічних навчальних закладів. Професійна підготовка або перепідготовка інвалідів здійснюється за рахунок коштів державного бюджету в межах обсягів державного замовлення з урахуванням медичних показань і протипоказань для наступної трудової діяльності. Обрання форм і методів професійної підготовки проводиться згідно з висновками спеціалістів медико-соціальної експертної комісії. У професійному навчанні інвалідів поряд із традиційними допускається застосування альтернативних форм навчання. Працевлаштування випускників із числа інвалідів здійснюється згідно із законодавством».

Альтернативність форм навчання для учнів, слухачів з інвалідністю та особливими освітніми потребами також створює передумови для їх успішного навчання за умовами оволодіння існуючими та інноваційними методами та формами викладання в умовах інклюзивного освітнього середовища педагогічними працівниками.

ЗАКОН УКРАЇНИ «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» (прийнятий постановою Верховної Ради №876-ХІІ від 21.03.1997 р.)

Дієвими і важливим законом в Україні щодо захисту прав осіб з обмеженими можливостями здоров'я став Закон «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні». У преамбулі даного документу зазначено, що даний «Закон визначає основи соціальної захищеності інвалідів в Україні і гарантує їм рівні з усіма іншими громадянами можливості для участі в економічній, політичній і соціальній сферах життя суспільства, створення необхідних умов, які дають можливість інвалідам вести повноцінний спосіб життя згідно з індивідуальними здібностями і інтересами».

Зокрема, у даному Законі подається визначення поняття «інвалід» - це особа, яка має порушення здоров'я, зумовлене : захворюванням, наслідками травм, анатомічними дефектами. Порушення здоров'я, яке призводить до інвалідності і пов'язане зі стійкими порушеннями функцій організму».

З огляду на ціль даного документу, а саме аналіз існуючих умов та перешкод у впровадженні інклюзивної освіти у сфері професійно – технічної світи, уваги заслуговує.

ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ, ОСВІТА І ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ІНВАЛІДІВ.

Даний розділ містить сім статей, серед яких **Стаття 18-1. Інвалід, який не досяг пенсійного віку, не працює, але бажає працювати, має право бути зареєстрованим у державній зайнятості як безробітний і зазначає, що «Державна служба зайнятості може за рахунок Фонду соціального захисту інвалідів ... проводити професійну підготовку, підвищення кваліфікації і перепідготовку інвалідів, зареєстрованих у державній службі зайнятості».** А **Стаття 21. Держава гарантує інвалідам дошкільне виховання, здобуття освіти на рівні, що відповідає їх здібностям і можливостями зазначає, що «професійна підготовка або перепідготовка інвалідів здійснюється з урахуванням медичних показань і протипоказань для наступної трудової діяльності. Вибір форм і методів професійної підготовки згідно з висновками медико-соціальної експертизи. При навчанні, професійній підготовці або перепідготовці інвалідів поряд із загальними допускається застосування альтернативних форм навчання»**

Закон України «Про соціальні послуги» від 19.06.2003 р. №966-IV

Даний Закон визначає «основні організаційні та правові засади надання соціальних послуг особам, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги».

Відповідно до **Статті 1. Визначення основних термінів, РОЗДІЛ І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ,** соціальні послуги – це «комплекс правових, економічних, психологічних, освітніх, медичних, реабілітаційних та інших заходів, спрямованих на окремі соціальні групи чи індивідів, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги... з метою поліпшення бо відтворення їх життєдіяльності, соціальної адаптації та повернення до повноцінного життя», а складні життєві обставини – це «обставини», що об'єктивно порушують нормальну життєдіяльність особи, наслідки яких вона не може подолати самостійно (інвалідність)... тощо).

Стаття 5. Види соціальних послуг та форми їх надання (Розділ II ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ГРОМАДЯН, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ У СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ ТА

ПОТРЕБУЮТЬ СТОРОННОЇ ДОПОМОГИ, НА СОЦІАЛЬНІ ПОСЛУГИ) зазначає, що соціальне обслуговування здійснюється шляхом надання соціальних послуг : «за місцем проживання особи (вдома); у стаціонарних інтернатних установах та закладах; у реабілітаційних установах та закладах; в установах та закладах денного перебування; денного перебування; в установах та закладах тимчасового або постійного перебування; у територіальних центрах соціального обслуговування; в інших закладах соціальної підтримки»

Дана стаття також зазначає види соціальних послуг, до яких належать соціально – побутові, психологічні, соціально – педагогічні, соціально – медичні, соціально – економічні, юридичні, інформаційні послуги, а також послуги з працевлаштування, *послуг з професійної реабілітації осіб з обмеженими фізичними можливостями* та інші послуги, які можуть надаватися «як за плату, так і безоплатно».

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 березня 2011р. № 245-р «Про схвалення Концепції Загальнодержавної програми «Національний план дій з реалізації Конвенції про права інвалідів та розвитку системи реабілітації інвалідів» на період до 2020 року».

16 грудня 2009 року Україна ратифікувала один з найважливіших у сфері захисту прав людей з інвалідністю міжнародний документ – Конвенцію ООН про права інвалідів та факультативний протокол до неї (Закон України №1767 – VI від 16.12.2009 «Про ратифікацію Конвенції про права інвалідів ООН та факультативного протоколу до неї») Одним із зобов'язань держав – учасниць даної Конвенції є, зокрема, «забезпечення інклюзивної освіти на всіх рівнях»

30 березня 2011р. Кабінет міністрів України затвердив Концепцію Загальнодержавної програми «Національний план дій щодо Конвенції ООН про права інвалідів на період до 2020 року, а також зобов'язав «Міністерство соціальної політики разом з іншими заінтересованими центральними і місцевими органами виконавчої влади розробити та продумати до 1 жовтня 2011р. Кабінетів міністрів України проект Закону України «Про загальнодержавну програму «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права інвалідів» на період до 2020 року [36].

Дана Концепція, зокрема, зазначає, що «на сьогодні національне законодавство не повною мірою відповідає положенням Конвенції» і, що «більшість нормативно-правових актів у сфері захисту та дотримання прав інвалідів прийнята до підписання та ратифікації Конвенції, за умов дотримання принципів медичної моделі інвалідності, згідно з якою проблеми інвалідів розглядаються як такі, що зумовлені їх обмеженими через стан здоров'я фізичними можливостями. Конвенція містить соціальну модель інвалідності, що передбачає залучення інвалідів до ефективної участі в житті суспільства нарівні з іншими громадянами» [36].

Виконання Програми передбачено у три етапи: перший етап (підготовчий) – 2012-2014 роки, другий етап (основний) – 2015-2019 роки, третій етап (завершальний) – 2020 рік.

Указ Президента України «Про першочергові заходи щодо створення сприятливих умов життєдіяльності осіб з обмеженими фізичними можливостями» (01.06.2005р. №1009/2005)

Даний Указ Президента України спрямований на забезпечення безперешкодного доступу осіб з обмеженими фізичними можливостями до об'єктів соціальної інфраструктури з урахування рекомендацій Стандартних правил забезпечення однакових можливостей для інвалідів (Резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 20 грудня 1993 року №48/96).

НАКАЗ Міністерства освіти і науки України №692 від 2.12.2005 «Про створення умов щодо забезпечення права на освіту осіб з інвалідністю»

Даний наказ був виданий з метою забезпечення рівного доступу до якісної освіти осіб, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку відповідно до Закону «Про реабілітацію інвалідів в Україні» та на виконання Указів Президента України «Про першочергові заходи щодо створення сприятливих умов життєдіяльності осіб з обмеженими фізичними можливостями» (01.06.2005р. №1013/2005) та «Про невідкладні заходи щодо функціонування та розвитку освіти в Україні»

НАКАЗ Міністерства освіти і науки України № 163 від 18.02.2015р. «Про затвердження Плану заходів щодо виконання Рекомендацій, схвалених Постановою Верховної Ради України від 31.01.2015р. № 96-VIII»

З метою організації виконання Рекомендацій парламентських слухань на тему «Освіта, охорона здоров'я та соціальне забезпечення дітей з порушеннями психофізичного розвитку: проблеми та шляхи їх вирішення», затверджених Постановою Верховної Ради України від 13 січня 2015р. № 96-VIII, доручення Прем'єр-Міністра України від 03.02.2015р. № 421/0/1-15 затверджено і в дії план заходів.

Лист Міністерства освіти і науки України №1/9-535 від 14 жовтня 2014 року «Щодо організації навчання у загальноосвітніх навчальних закладах осіб, що проживають на тимчасово окупованій території в Автономній Республіці Крим, місті Севастополі та у місцях роведення антитерористичної операції в Донецькій і Луганській областях».

Міністерство освіти і науки України, беручи до уваги надзвичайні події, що відбуваються на тимчасово окупованій території в Автономній Республіці Крим, місті Севастополі та у місцях проведення антитерористичної операції в Донецькій і Луганській областях, надає роз'яснення щодо подальшого навчання учнів та отримання випускниками документів державного зразка про відповідний рівень освіти.

ЗАКОН УКРАЇНИ від 14 травня 2015 року № 425 - VIII «Про внесення змін до деяких законів України щодо державної підтримки учасників бойових дій та їхніх дітей, дітей, один із батьків яких загинув у районі проведення антитерористичних операцій, бойових дій чи збройних конфліктів або під час масових акцій громадянського протесту, дітей, зареєстрованих як внутрішньо переміщені особи, для здобуття професійно-технічної та вищої освіти».

Держава забезпечує дітям осіб, визнаних учасниками бойових дій відповідно до пункту 19 частини першої статті 6 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», дітям, один із батьків яких загинув (пропав безвісти) у районі проведення антитерористичних операцій, бойових дій чи збройних конфліктів або помер внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, одержаних у районі проведення антитерористичних операцій бойових дій чи збройних конфліктів, а також внаслідок захворювання, одержаного в період участі в антитерористичній операції, дітям, один із батьків яких загинув під час масових акцій громадянського протесту або помер внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, одержаних під час масових акцій громадянського протесту, дітям, зареєстрованим як внутрішньо переміщені особи, у тому числі дітям, які навчаються за денною формою навчання у професійно-технічних та вищих навчальних закладах, – до закінчення навчальних закладів, але не довше ніж до досягнення ними 23 років, державну цільову підтримку для здобуття професійно-технічної та вищої освіти у державних та комунальних навчальних закладах.

Додаток 7

МЕТОДИКА ЙОВАЙШИ

Інструкція: прочитайте вопросы, на каждый вопрос дано два варианта ответов. Необходимо оценить степень значимости для вас того или иного варианта. Ваша задача поставить оценку обоим вариантам, так чтобы в сумме получилось 3 балла и занести оценку в соответствующую графу бланка для ответов рядом с буквой.

1. Например: Некоторые люди считают, что важнее: а) много знать чем... б) создавать материальные блага. Правы ли они?

Вариант А – 2 (0; 1 или 3) балла; вариант Б – 1 (0; 2 ил и3) балл

Экспериментальный материал.

2. Некоторые люди считают, что важнее: а) много знать чем... б) создавать материальные блага. Правы ли они?
3. Что Вас больше всего привлекает при чтении книг; а) прекрасный литературный стиль... или б) яркое изображение смелости и храбрости героев?
4. Какое награждение Вас больше бы обрадовало: а) за научное изобретение? или б) за общественную деятельность на общее благо?

5. Если бы Вам представилась возможность занять определенный пост, какой бы Вы выбрали: а) директора универмага? или б) главного инженера завода?
6. Что на Ваш взгляд следует больше ценить в участнике самодеятельности: а) то, что они несут людям искусство и красоту? или б) то, что они выполняют общественно-полезную работу?
7. Какая, на Ваш взгляд, область деятельности человека в будущем будет иметь доминирующее значение: а) физика? или б) физическая культура?
8. Если бы Вам предоставили пост директора школы, на что бы Вы обратили больше внимания: а) на создание необходимых удобств (образцовая столовая, комната отдыха и пр.)? или б) на сплочение дружеского и трудолюбивого коллектива?
9. Вы на выставке. Что Вас больше привлекает в экспонатах: а) цвет, совершенство формы или б) их внутреннее устройство (как, из чего они сделаны)?
10. Какие черты характера в человеке больше нравятся: а) мужество, смелость, выносливость? или б) дружелюбие, чуткость, отсутствие корысти?
11. Представьте, что Вы профессор университета. Какому бы предмету Вы отдали предпочтение в свободное от работы время: а) занятиям по литературе? или б) опытам по физике, химии?
12. Вам представляется возможность совершить путешествие в разные страны. В качестве кого Вы охотнее поехали бы: а) как известный спортсмен на международные соревнования? или б) как известный специалист по внешней торговле с целью покупки необходимых товаров для нашей страны?
13. В газете две статьи разного содержания. Какая из них вызвала бы у Вас большую заинтересованность: а) статья о машине нового типа? или б) статья о новой научной теории?
14. Вы смотрите военный или спортивный парад. Что больше привлекает Ваше внимание: а) слаженность ходьбы, бодрость, грациозность участников парада? или б) внешнее оформление колонны (знамена, одежда и пр.)?
15. Представьте, что у Вас много свободного времени. Чем бы Вы охотнее занялись? а) чем-либо практическим (ручным трудом) или б) общественной работой (на добровольных началах)?
16. Какую выставку вы посмотрели бы: а) выставку новых продовольственных товаров или б) выставку новинок научной аппаратуры (физики, химии биологии)?
17. Если бы в школе были только два кружка, какой бы Вы выбрали: а) технический или б) музыкальный?
18. Как Вам кажется, на что следовало бы в школе обратить больше внимания: а) на успеваемость учащихся, т.к. это необходимо для их будущего? или б) на спорт, т.к. это нужно для укрепления их здоровья?
19. Какие журналы Вы бы с большим удовольствием читали: а) научно-популярные? или б) литературно - художественные?
20. Какая из двух работ на свежем воздухе Вас больше бы привлекла: а) работа с машинной или б) ходячая работа (агроном, лесничий, дорожный мастер)?
21. Какая, на Ваш взгляд, задача школы важнее: а) подготовить учащихся к практической деятельности, к умению создавать материальные блага? или б) подготовить учащихся к работе с людьми, чтобы они могли помогать, другим в этом?
22. Какими выдающимися учеными Вы больше интересуетесь: а) Поповым, Циолковским или б) Менделеевым, Павловым?
23. Что важнее для человека: а) создавать себе благополучный, удобный быт? или б) жить без некоторых удобств, но иметь возможность пользоваться сокровищницей искусства, создавать искусство?
24. Для благополучия общества необходимо: а) правосудие и б) техника. Что, на Ваш взгляд, важнее для будущего человечества?
25. Какую из двух книг Вы с большим удовольствием читали бы: а) о достижениях спортсменов нашей страны? или б) о развитии промышленности в нашей стране?
26. Что обществу принесет больше пользы: а) забота о благосостоянии граждан? или б) изучение поведения людей?
27. Служба быта оказывает людям разные услуги (изготавливает обувь, шьет одежду и пр.). Считаете ли Вы необходимым: а) и впредь развивать эту отрасль, чтобы всесторонне обслуживать людей? или б) лучше создавать такую технику, которой можно было бы самим воспользоваться в быту?

28. Какие лекции с большим удовольствием слушали бы Вы: а) о выдающихся ученых? или б) о выдающихся художниках?
29. Какого характера научную работу Вы бы выбрали: а) работу с книгами в библиотеке? или б) работу на свежем воздухе, в экспедиции?
30. Что бы Вас больше заинтересовало в печати: а) сообщение о выигрыше денежно-вещевой лотереи? или б) сообщение о состоявшейся художественной выставке?
31. Вам предоставляется выбор профессии, которой из них Вы бы отдали предпочтение; а) физической культуре или другой работе, связанной с движением? или б) работе малоподвижной, но по созданию новой техники?

Лист ответов

Ф.И.

Клас _____ **Дата заполнения** _____

Номер вопросов	А	Б	В	Г	Д	Е
1		а				б
2				а	б	
3	б	а				
4			б			а
5	б			а		
6		а			б	
7	б					а
8			б	а		
9	б					
10		б		а		
11					а	б
12		б	а			
13				б	а	
14	б	а				
15		б				а
16			а	б		
17	а				б	
18		а		б		
19			а		б	
20	б					а
21		б	а			
22				б		а
23	а		б			
24					а	б
25	а	б				
26			б			а
27	а			б		
28		а			б	
29				б		а
30			б		а	
сумма						
склонность	к работе с людьми	к умственным видам работ	к работе на производстве	к эстетике и искусству	к подвижным видам деятельности	к плано-экономической деятельности или степень материальной заинтересованности

Шкала оценки показателей индивидуальных особенностей

	Пол	Уровень выраженности качества				
		высокий	выше среднего	средний	ниже среднего	низкий
А	мужской	19	16-17	15	13-14	12
Б		18	17	14-16	13	12
В		24	22-23	20-21	18-19	17
Г		17	14-16	12-13	10-11	9
Д		21	19-20	17-18	14-16	13
Е		15	13-14	11-12	9-10	8
А	женский	19	18	16-17	15	14
Б		18	15-17	13-14	12	11
В		18	15-17	13-14	11-12	10
Г		22	20-21	18-19	16-17	15
Д		21	19-20	17-18	15-16	14
Е		16	14-15	12-13	10-11	9

Інтелектуальна гра "Фермер"

Мета: наочне відображення планування та роботи малого фермерського господарства для учнів випускних класів загальноосвітніх шкіл.

Матеріали та обладнання: листи ватману А2, картки з зображеннями, інструкція, план презентації, папір, олівці.

Хід заняття

1. Оголошення теми і мети заняття: Україна - це аграрна країна, вона має кількості річні землеробські традиції, але сільське господарство не стоїть на місці, а розвивається. В передових господарствах з'являється нова техніка і технології обробки землі, нові методи розведення і вирощування тварин. Переймаючи досвід європейських країн, котрі мають значно менші площі і земельні ресурси, хочеться відмітити, що і там є фермерські господарства, невеликі, сімейні господарства, котрі розводять тварин, продають їх і мають прибуток. Багате село - це розвиток малого фермерського господарства.

Чи можна організувати такий сімейний бізнес, маючи якийсь стартовий капітал і ресурси? Так звичайно можна, але все починається з ідеї та розробки проектів. Зараз ви створите свій перший, експрес проект фермерського господарства.

Для цього вам потрібно буде об'єднатися в групи. Кожна група отримає картки із зображеннями с/г тварин, рослин, техніки і обладнання, будівель, котрі будуть задіяні в вашому віртуальному господарстві. Ви отримаєте покрокову інструкцію, з чого починати, як розвивати своє господарство. Лист А2 - це є ваш віртуальний простір, на котрому буде побудоване ваше господарство, саме на нього ви будете викладати свої картки. Наприкінці вам потрібно буде презентувати свої проекти, тобто розповісти, що у вас за господарство, на вирощуванні чого воно спеціалізується і як функціонує. Для того щоб правильно побудувати свою презентацію вам теж буде надана інструкція - підказка.

На всю роботу вам виділяється 30 хв. - на презентацію і відповіді на питання - 10 хв. В кінці ви послухаєте думку експерта, що оцінить вашу ідею, вкаже на її переваги і недоліки.

2. Організаційна частина : організувати групу учнів 5-8 чоловік та надати їм картки із зображеннями основних складових фермерського господарства (будівлі, техніка, с/г тварини і рослини).

3. Робота в групах - допомога на перших етапах, підказки в розумінні поставленого завдання, звернення уваги на інструкцію.

4. Презентація проектів.**5. Думка експерта.****Інструкція для побудови експрес проекту фермерського господарства**

1. Отримавши матеріали (лист А2 і картки із зображеннями), спочатку уважно прочитайте дану інструкцію, в котрій детально описано, що за чим потрібно зробити.

2. Розгляньте картки і оберіть, яким буде напрямок вашого господарства, тобто, яких тварин розводити і які рослини вирощувати. оскільки ваше господарство спочатку невелике, то всі картки використати ви не можете, лише деякі.

3. Спершу оберіть тварин :

1) Кури	7) Кози
2) Качки	8) Вівці
3) Гуси	9) Коні
4) Індики	10) Кролі
5) Корови	11) Бджоли
6) Свині	

Відповідно до обраних тварин, ваше господарство буде вже мати напрямок, наприклад, пташина чи свиноферма. Подумайте, чи можливо ваше господарство зробити комбінованим, тобто до основного напрямку додати ще щось.

4. У вас є невеликий наділ землі (10 га), на котрому можна вирощувати рослини, як корм тваринам, чи на продаж.

Сільськогосподарські культури нашого регіону:

1) пшениця	9) помідори	17) морква
2) ячмінь	10) огірки	18) капуста
3) овес	11) редиска	19) солодкий перець
4) жито	12) картопля	20) баклажани
5) гречка	13) кабачки	21) горох
6) кукурудза	14) кабаки	22) квасоля
7) соняшник	15) буряки	23) кавуни
8) рапс	16) цибуля	24) дині

5. Частина території вашого господарства буде зайнята будівлями, наприклад приміщення, в котрих розмістатимуться тварини, зберігатиметься техніка чи врожай.

2) вівчарня	12) крільчатник	21) коптільня
3) сарай	13) корівник	22) пасовище
4) конюшня	14) ангар	23) фруктовий сад
5) свинарник	15) гараж	24) адміністративна будівля
6) курятник	16) сироварня	25) овочесховище
7) качатник	17) корчма - харчівня	26) інкубатор
8) гусятник	18) теплиця	27) система поливу
9) індюшатник	19) бійня	
10) пасіка	20) морозильні камери	

Які підсобні приміщення вам ще потрібні?

6. Продумайте, яку продукцію ви готуватимете на продаж: продукти рослинництва, продукти тваринництва (м'ясо, молоко, яйця, мед, хутро, пух), продукти переробки сировини (сир, олія, мука, копченості). Прибуток можуть приносити екскурсії на господарство, якщо у вас є на що подивитися чи чим розважитися, організація харчівні з домашньою кухнею.

7. Технічні засоби: автомобілі різного призначення, трактор.

8. Скільки чоловік у вас буде працювати на господарстві, що це за люди, це члени родини чи наймані робітники. Яку роботу вони будуть виконувати. Які це будуть професії.

9. Подивіться, чи є у вас ще можливості удосконалити ваше господарство, щоб воно було більш прибутковим. При появі прибутку, куди ви будете його вкладати?

Презентація проекту

1. Наша група _____, розробила експрес проект фермерського господарства, що спеціалізується на розведенні (вирощуванні)_____.

2. Основним напрямком, що буде приносити прибуток буде _____, додатково прибуток буде приносити _____. Вказуєте з якої кількості тварин ви будете розпочинати і до якої кількості йти, який час вам для цього буде потрібен.

3. Для того, що господарство функціонувало ми побудували _____(перераховуєте що саме у вас є в господарстві).

4. На земельній ділянці ми будемо вирощувати _____, ця продукція буде _____(продаватися чи йти на корм тваринам).

Що ви будете саджати наступного року на своєму земельному наділі?

5. На господарстві у нас працюватиме _____ чоловік (далі описуєте скільки чоловік буде залучено на яких роботах).

6. Які є ризики у вашого господарства, тобто слабкі місця, які завадять йому стати прибутковим.

Додаток 9

Майстер-клас з арт-композиції " Основи ліплення елементів для оздоблення кулінарних виробів"

Мета: сформувати уявлення учнів про роботу кухаря та такий напрямок його діяльності як естетичне оформлення кулінарних виробів, показати основні прийоми та інструменти, що використовуються при ліпленні елементів з тіста та мастики.

Задачі:

- організувати групу учнів та приміщення для проведення майстер-класу;

- організувати інструменти для роботи на 10-12 осіб;
- підготувати презентацію до майстер - класу;
- засвоїти декілька прийомів ліплення та виготовити елементи.

Матеріали та інструменти: ноутбук, презентація, аромалампа, фотоапарат; інструменти для ліплення (5-6 наборів), зубочистки, пергаментний папір, фарби, суха пастель, набір плунжерів, канцелярський ніж, клей ПВА, вологі серветки, заготовки з солоного тіста.

Хід роботи

1. Організація приміщення, ароматизація. Підготовка учнів - помічників, інструкції стосовно ходу заняття.
2. Організація роботи групи, інструктаж з техніки безпеки.
3. Презентація " Основи ліплення елементів для оздоблення кулінарних виробів". Презентацію озвучують учні, тренер доповнює.
4. Знайомство з основами для ліплення: солоне тісто, холодна порцеляна, мастика, характеристика їх якостей, тактильне сприйняття матеріалу.
5. Ліплення елементів на заготовку, робота з інструментами. Фотофіксація основних етапів роботи.
6. Рефлексія: що нового я сьогодні дізнався, які емоції та переживання я отримав.

Додаток 10

Відповідаємо на актуальні питання

(матеріали з сайту МОіН України, розділ «Громадянам», підрозділ «Популярні запитання», сторінка «Професійно-технічна освіта»)

На неодноразові запитання громадян стосовно **повторного вступу на бюджетну форму навчання до професійно-технічних навчальних закладів** надається роз'яснення відповідно до діючих нормативно-правових документів (станом на 20.04.2015р.)

Відповідно до статті 3 Закону «Про професійно-технічну освіту» професійно-технічна освіта забезпечує здобуття громадянами професії відповідно до їх покликань, інтересів, здібностей, а також допрофесійну підготовку, перепідготовку, підвищення їх кваліфікації.

Первинна професійна підготовка - це здобуття професійно - технічної освіти особами, які раніше не мали робітничої професії, або спеціальності іншого освітньо-кваліфікаційного рівня, що забезпечує відповідний рівень професійної кваліфікації, необхідний для продуктивної професійної діяльності.

Перепідготовка робітників - це професійно-технічне навчання, спрямоване на оволодіння іншою професією робітниками, які здобули первинну професійну підготовку. Відповідно до пункту 2 статті 30 Закону України «Про освіту» в Україні встановлюються такі освітньо-кваліфікаційні рівні та ступені: «кваліфікований робітник»; «молодший спеціаліст»; «молодший бакалавр»; «бакалавр»; «магістр»; «доктор філософії»; «доктор наук».

Частиною другою статті 50 Закону України «Про професійно-технічну освіту» встановлено, що фінансування професійно-технічної підготовки робітників, соціальний захист учнів, слухачів та педагогічних працівників у державних або комунальних професійно-технічних навчальних закладах, у межах обсягів державного замовлення, здійснюється на нормативній основі за рахунок коштів державного або місцевого бюджетів.

Статтями 87 і 90 Бюджетного кодексу України визначено, що до видатків, які здійснюються з Державного бюджету України, бюджету Автономної Республіки Крим і обласних бюджетів та враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів належать видатки, зокрема на оплату послуг з підготовки кваліфікованих робітників на умовах державного замовлення у професійно-технічних навчальних закладах державної та комунальної власності. При цьому, згідно з пунктом 36 Положення про професійно-технічний навчальний заклад, затвердженого постановою Кабінету Міністрів від 5 серпня 1998 р. № 1240, перепідготовка та підвищення кваліфікації здійснюються за рахунок коштів фізичних і юридичних осіб.

Також пунктами 1.5 та 1.6 Типових правил прийому до професійно-технічних навчальних закладів України, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 11 травня 2013 року № 499, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 29 травня 2013 року за № 823/25355 передбачено, що прийом громадян на первинну професійну підготовку здійснюється за рахунок видатків з Державного бюджету України або видатків, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів у державному бюджеті на оплату послуг з підготовки кваліфікованих робітників на умовах державного замовлення у професійно-технічних навчальних закладах державної та комунальної власності.

Прийом громадян понад державне замовлення, а також перепідготовка та підвищення кваліфікації здійснюються за рахунок коштів фізичних і юридичних осіб.

Ураховуючи зазначене, отримання первинної професійної підготовки, що фінансується з державного бюджету, за наявності іншого освітньо-кваліфікаційного рівня неможливе.

Додаток 11

Перелік медичних документів та обстежень для вступу до професійно-технічні навчальні заклади

1. **Форма 086/о** – оригінал + копія **за 2015 рік**, відмітка про флюорографічне обстеження з чіткою печаткою лікувального закладу та штампом, датою та номером, зроблена **не раніше 1 вересня 2014 року**.

2. **Епікриз на підлітка** – 1 екземпляр (ксерокопія) – для дівчат. Для юнаків 1997-1998 років народження – 2 копії – завірені підписом лікаря та печаткою.

3. **Форма 063/о** (щеплення) – чотири екземпляри копій (повинні бути вписані усі реакції Манту, щеплення проти дифтерії, кору, краснухи, епідпаротиту). Підпис лікаря, штамп лікувального закладу.

4. Для юнаків 1997-1998 років народження: характеристика, результати дослідження на групу крові (штамп), ЕКГ (електрокардіограма) з розшифровкою.

5. **У формі 025/о та «Довідці»** паралельно відмічати проходження медичних спеціалістів:

- а) хірург
- б) стоматолог
- в) ЛОР
- г) невропатолог
- д) окуліст
- е) для дівчат – гінеколог
- ж) педіатр (терапевт)

Для кухарів додаткове проходження обстеження:

Завести санітарну книжку.

Паралельно записувати у формі 025/о, «Довідці» та санітарній книжці:

- 1) аналіз крові на РМП (штамп)
- 2) запис лікаря-інфекціоніста (КІЗ)
- 3) СЕС
- а) мазки на стафілококи (штамп та печатка)
- б) мазок на бактеріоносійство (штамп та печатка)
- 4) дерматолог (печатка)
- 5) профпункт (печатка та допуск до роботи)

Інтернет - ресурс

«Зроби свідомий вибір: професійна освіта та профорієнтація в Україні»

Яке місце займає профорієнтація у процесі пошуку роботи і побудови кар'єри? Традиційно вважається, що питання профорієнтації цікавлять тільки молодих людей, які роблять перші кроки на професійному терені. Це справедливо лише частково. Досить часто проблеми виникають не через нестачу інформованості, а через відсутність досвіду у пошуках роботи, проходження співбесід і загальної активності на ринку праці. Дана WEB-підбірка створена для того, щоб надати Вам необхідну інформацію та полегшити пошук майбутньої професії.

Профорієнтація - зроби свідомий вибір - <http://prof.osvita.org.ua>

Інтернет-проект "Профорієнтація" розрахований на школярів (випускників) та їхніх батьків, студентів, викладачів і методистів. Головне завдання проекту – допомогти сучасній молоді свідомо підходити до вибору майбутньої професії в залежності від індивідуальних психологічних схильностей; показати реальну ситуацію з дефіцитом професіональних кадрів на ринку України.

Державна служба зайнятості - <http://www.dcz.gov.ua>

Центри професійно-технічної освіти, статті з профосвіти, статті та корисні посилання.

Компас - <http://www.yourcompass.org>

Рейтинг ВУЗів України "Компас" відображає оцінку ВУЗів випускниками та роботодавцями з точки зору відповідності рівня освітніх послуг до потреб ринку праці.

Освіта в Україні - <http://www.osvita.com.ua>

Каталог професій, їх специфіка, список найпопулярніших спеціальностей. Перелік навчальних закладів.

Портал професійного консультування - <http://profi.org.ua>

Всеукраїнські конференції, довідник навчальних закладів України, каталог кадрових агентств, законодавство, центри працевлаштування в Україні, методичні рекомендації, корисні посилання, покрокові алгоритми отримання послуг професійного консультування для молоді, послуг з працевлаштування та професійного консультування для батьків та багато іншої корисної інформації.

ПрофОриєнтація - <http://proforientaciya.org.ua>

Профорієнтація, вибір професії, статті, тести, книги, ігри.

Центр содействія адаптації и трудоустройству военнослужащих. <http://voensovet.org.ua>

Профорієнтація, пошук роботи, написання резюме, співбесіда, часто задавані питання, статті та практичні рекомендації.

Profosvita.org.ua - <http://profosvita.org.ua>

Освітній портал для всіх, хто вчиться. Інформація про дошкільну, середню та вищу освіту, а також освіту за кордоном, другу вищу та професійну освіту. Коментарі, пояснення, приклади, посилання та багато інших цікавих матеріалів.

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Зінченко В.М. Політехнічна освіта і профорієнтація у процесі трудової підготовки школярів. <http://www.zippo.net.ua> Методичні рекомендації.

Матвієнко Р.О. Шляхи оптимізації профорієнтаційної роботи з учнями старшого шкільного віку. <http://psiholog-shapka.blogspot.com>. Методичні основи виховного процесу.

Організація профорієнтаційної роботи в навчальному закладі. <http://sinosvita.at.ua>. Єдині положення

профорієнтаційної роботи в навчальному закладі, форми профорієнтаційної роботи в навчальному закладі, система профорієнтаційної роботи в навчальному закладі, методика проведення профорієнтаційної роботи з учнями, особливості профорієнтаційної роботи з молодшими школярами, у середніх класах школи та із старшокласниками. Профорієнтаційна робота вчителів-предметників в умовах профільного навчання.

Отрошенко Н.Л. Профорієнтація учнів загальноосвітньої школи як соціально-педагогічна проблема. <http://alma-mater.lnpu.edu.ua>. Методичні рекомендації для вчителів.

Професійна орієнтація та профорієнтаційна робота. <http://www.info-works.com.ua>. Сутність професійної орієнтації та її елементів, професійна орієнтація як система, головні елементи та об'єкти професійної орієнтації, завдання і функції системи професійної орієнтації.

Професійне самовизначення. <http://shkola.net.ua>, <http://shkola.net.ua>
Розробки уроків для 10го та 11го класу. Методичні матеріали.

Профорієнтація молоді з інвалідністю: методичні матеріали до тренінгу. <http://www.twirpx.com>. Подолання стереотипів. Якість життя. Відстоювання прав та інтересів. Вибір професії. Основи працевлаштування. Кар'єра.

Профорієнтація школярів та формування елементів духовної культури. <http://refs.co.ua>. Реферат з педагогіки.

Сироватко О. Психологічне забезпечення профільної освіти. <http://prof.osvita.org.ua>. Методичні матеріали для спеціалістів з профорієнтації. Завдання психологічного супроводу профільної освіти, моніторинг і своєчасне усунення відхилень у розвитку учнів, поглиблена особистісно орієнтована профорієнтаційна робота з учнями, результати психологічного супроводу профільних класів, рівні допрофільної підготовки.

ПРОФОРІЄНТАЦІЯ ДОРΟΣЛИХ. ПРОФОСВІТА

Готовність учителя до роботи в профільній школі. <http://sites.google.com>.

Знання учителя у профільній школі, порівняння моделей педагогічного процесу, педагогічна та предметна готовність та інші матеріали.

Зубалій Н.П. Методичні матеріали щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни "Психологічні основи профорієнтації" (для спеціалістів). <http://library.iapm.edu.ua>.

Завдання, тести та список літератури.

Міропольська М.А. Професійна орієнтація безробітних громадян та молоді. <http://ipk-dszu.kiev.ua>.

Навчально-методична розробка теми «Організація та надання центрами зайнятості соціальних послуг шукачам роботи» професійної програми підвищення кваліфікації керівних працівників та спеціалістів державної служби зайнятості України.

СТАТТІ ТА ТЕСТИ

Костенко Н.І. Профільна освіта як засіб формування професійних домагань старшокласників (зарубіжний досвід). www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Znpkhist/2011_3/11knipds.pdf.

Профорієнтація. <http://osvita.ua>.

Статті з профорієнтації на порталі Освіта.ua.

Побірченко Н.А. Профорієнтація як наукова дисципліна. <http://www.dcz.gov.ua>

Профорієнтація. <http://firstedu.org.ua>.

Яку професію обрати. Поради абітурієнту: як вибрати місце навчання. Профорієнтаційна діяльність батьків також важлива. Профорієнтація. Чи потрібна вона вашій дитині? Профільна освіта її мета та завдання та багато інших корисних статей на тему профорієнтації.

Слободенюк О. Профорієнтація старшокласників: ліцейські інновації. <http://www.experts.in.ua>.

Життя як самоорганізація, у життя через працю, з ким та з чим у життя.

Тести. <http://vsetesti.ru>